الرّدّ الوافر على الأثيم الفاجر

یعنی

د یارسول الله آواز

مؤلف

ابو محمد امین الله البشاوری
حفظه الله تعالی

مکتبه محمدیه
منگل مارکیټ بیرون گنج پیښور

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کل حقوق محفوظ دی

کتاب ـــــــ «د یارسول الله آواز» (بے مطلبه چغه)

مؤلف ـــــــ شیخ القرآن والحدیث ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله ورعاه

کمپوزنګ ـــــ ابوزهیر سیف الله البشاوری (عفی الله عنه)

تاریخ ـــــــ (۱٤۳۱ هـ محرم الحرام ۲۹)

طبع دوم ـــــ الموافق (۲۰۱۰/۱/۱۵ء)

ناشر

مکتبه محمدیه

بیرون گنج گیټ منګل مارکیټ پیښور ښار

03018828402 ولی الله

بسم الله الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ، نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِیْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَیِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ یَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَامُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ یُّضْلِلْ فَلَا هَادِیَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط

اما بعد: الله رب العالمین خپل رسول محمد ﷺ تول امت ته رالیږلے دے، دے دپاره چه امت کښ د الله په ذات او صفاتو یقین راشی او د ایمان او د توحید په نور باندے رنګ شی، او د هر قسم شرك، کفر، بدعت او د ضلال نه بچ پاتے شی، او دا په هر نبی فرض وی چه هغهٔ به خپل امت ته د خیر خبرے وړاندے کوی او د ټولو غلطو او شری خبرو نه به ئے منع کوی لکه دا خبره په صحیح حدیث د مسلم (۱۲٦/۲) او ابن ماجه (رقم: ۳۹۵٦) کښ راغلے ده (اِنَّهٗ لَمْ یَکُنْ نَبِیٌّ قَبْلِیْ اِلَّا کَانَ حَقًّا عَلَیْهِ اَنْ یَّدُلَّ اُمَّتَهٗ عَلٰی مَا یَعْلَمُهٗ خَیْرًا لَّهُمْ وَیُنْذِرَهُمْ مَا یَعْلَمُهٗ شَرًّا لَّهُمْ...... الحدیث).

(c) ketabton.com: The Digital Library

(زما نه مخکښ هيڅ نبي داسې نشته چه مګر په هغه
باندې دا لازم وه چه خپل امت ته به هغه خير ښائي کوم
چه ده ته معلوم دے او يروي به ئې د هغه شر نه چه دۀ ته
معلوم دے)۔

نو کۀ يو سړے وائي چه دا مسئله د رسول الله ﷺ نه
نقل شوې نۀ ده، ليکن د خير خبره ده، نو عمل پرے
مستحب دے، نو غلط وائي، ددې مذکوره حديث نه
مخالف ده۔

نو هرۀ مسئله باندې دليل د قرآن او د سنت صحيحه
او د اجماع نه پيش کول فرض دي، کۀ هغۀ د عقيدے
مسئله وي او کۀ د احکامو سره تعلق لري۔

هر کله چه دا معلومه شوه نو دلته بعضې ناپوهانو يوه
مسئله خلقو ته پيش کړې او پيش کوي ئې بلکه په
مساجدو کښې ئې ليکي او څوك چه په هغۀ مسئله رد
کوي، نو هغوي ورته کافر او بے دينه وائي، نو راځئ چه دا
مسئله په قرآن او سنت کښې اُوګورو، ځکه چه د اختلاف
ختمولو دپاره الله تعالیٰ قرآن او احاديث راليږلي دي۔

الله تعالیٰ فرمائي: ﴿ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ

وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، ذَٰلِكَ خَيْرٌ
وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا﴾ (النساء/٥٩)

(که ستاسو په څه خبره کښې جګړه راشي نو الله او د
هغۀ رسول ته ئې واپس کړئ، کۀ چرې ايمان لرئ په الله او
په ورځ روستنئ، دا کار ډير غوره او ښائسته انجام والا دے)

علامه ابن کثيرؒ ددې آيت لاندې ليکي: «هرڅوك چه
فيصله د الله کتاب او د رسول الله ﷺ سنت ته نۀ پيش
کوي نو هغۀ کافر دے»۔ (تفسير ابن کثير ٥١٨/١)

او هغۀ مسئله دا ده چه آيا «يامحمد» او «يارسول الله»
وئيل د رسول الله ﷺ د وفات نه روستو يا د وړاندې (جدا)
ځائې نه غائبانه آواز کول جائز دي او کۀ نۀ؟ ددې مسئلې
تحقيق تاسو دلته اُوګورئ او بيا د ځان سره انصاف اُوکړئ،
او دا اُووايئ چه «اَللّٰهُمَّ اَسْتَهْدِيْكَ لِاَرْشَدِ اَمْرِيْ»

(اے الله! زۀ تا نه د ډير هدايت والا خبره غواړم)۔

او په اخلاص سره داسې اُووايئ:

﴿ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴾.

(اے الله! ما ته نيغه لاره اوښايه!)۔

لا هغۀ اوګده دعاء اولوله کومه به چه رسول الله ﷺ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهجدو کښې لوستله:
(اَللّٰهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) تر آخر پورې. نو الله پاك به حق درنصیب کړی، هر طرف ته چه وی.

او ددې رسالې باعث په مونږ باندې ډیر علماء وو او مولوی اسد الله ننګرهاری ما ته یوه رساله راوړله چه د هغې نوم «احسن المآرب» دې او په هغې کښې ئې غير الله ته چغه وهل جائز کړی دی، او هر غائب ته آواز کول ئې حلال ګڼړلی دی چه د هغۀ رسالې نه زمونږ ګرد ونواح ډیرو مبتدعینو استدلالات کول ځکه د دوی په نزد د شامیؒ عبارت د قرآن او حدیث نه زیات اهمیت لری، شامیؒ څۀ چه هره توره کرخه د دوی په نزد معتبر دلیل دې، تردې چه یو په نوم مُلا ما پسې د ډیرو کتابونو حوالې راولیږلې چه هغۀ کتابونه هغۀ لیدلی هم نۀ دی، لیکن د دغه مذکوره رسالې نه ئې لیکل کړی وو.

او ددې مثال حدیث کښې دې: (اَلْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَىْ زُوْرٍ) (بخاری ۷۸۵/۲) مسلم (۲۰٦/۲) ترمذی (۲)

(چاله چه یو صفت نۀ وی ورکړې شوې او هغۀ ئې ځان کښې ښکاره کوی، دا داسې دې لکه د دروغو دوه جامې ئې چه اغوستې وی)

نو زۀ اُوس – ان شاء الله – پدې رسالې سره جواب ورکوم تهول اهل بدعت ته او هغوی ډې دا اُوګوری او دا رساله یوائې دا مسئله نۀ ذکر کوی بلکه دا مشتمله ده په ډیرو قواعدو او اصولو او دلائل شرعیو باندې نو – ان شاء الله – چه زیاته مفیده به وی، ځکه چه ما په خوب کښې ددې کسانو رغړول او ذلیل کول لیدلی دی، پس د استخارې کولو نه.

دې رساله کښې به د حق دلائل مخکښې ذکر کیږی تفصیلاً او بیا به د باطل پرستو څه دلیلونه او د هغې صحیح جوابونه ذکر کیږی – ان شاء الله.

وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب.

(ثلاثاء صفر المظفر ۲۰/۲/۱٤۱۲ هجری)

○○○○○○○

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حق پرست دلیلونه او تائیدات

هرهٔ مسئله قرآن او سنت کښ شته نو اول د هغے نه دلیل ذکر کول ضروری وی او قرآن او سنت ناقص نهٔ دی لکه څرنګ چه باطل پرست دا غلط ګمان لری :

اول عظیم دلیل د قرآن کریم نه :

(قال الله تعالیٰ فی قوله الصادق :

﴿لَا تَجْعَلُوْا دُعَآءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ط قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ يَتَسَلَّلُوْنَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ج فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ﴾

(سورة النور آیت ۶۳ پاره ۱۸)

(الله رب العزت فرمائی: مهٔ ګرځوئ آواز رسول الله ته په خپل مینځ کښ داسے لکه تاسو چه یو بل ته آواز کوئ، الله هغهٔ کسان پیژنی چه ستاسو نه پټیږی، پس اُوډے یریږی هغهٔ کسان چه د رسول الله ﷺ د امر او حکم خلاف کوی چه یا خو به پرے فتنه راشی او یا به ورسیږی

دوی ته دردناك عذاب)

دا دآیت حاصل دا دے۔ ددے آیتِ کریمه په تفسیر کښ

د حق پرست علماؤ تفسیرونه اُوګوره !

علامه ابن کثیرؒ (۳/۳۰۶) کښ فرمائی :

(قَالَ الضَّحَّاكُ : كَانُوْا يَقُوْلُوْنَ يَا مُحَمَّدُ يَا اَبَاالْقَاسِم فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ ذٰلِكَ اِعْظَامًا لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَقُوْلُوْا يَا نَبِيَّ اللّٰهِ، يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَهٰكَذَا قَالَ مُجَاهِدٌ وَسَعِيْدُ بْنُ جُبَيْر وَقَالَ قَتَادَةُ : اَمَرَ اللّٰهُ اَنْ يُهَابَ نَبِيُّهٗ ﷺ وَاَنْ يُبَجَّلَ وَاَنْ يُعَظَّم وَاَنْ يُسَوَّدَ)

(ضحاكؒ وئیلی چه صحابه کرامو به رسول الله ﷺ ته یامحمد او یا ابا القاسم وئیلو نو الله تعالیٰ ددے نه منع کړل دپاره د تعظیم د نبی ﷺ او ورته ئے اُوفرمایل : چه داسے وایئ یا نبی الله او یا رسول الله۔ دغه شان خبره مجاهد او سعید بن جبیر کړیده او قتاده وئیلی دی چه الله تعالیٰ حکم فرمائیلے دے چه د هغه د نبی د حکم نه هیبت اُوکړے شی او د هغه تعظیم او اجلال او اکرام اُوکړے شی)۔

حاصل دا دے چه دے آیت کښ الله پاك د (یا محمد) د وئیلو نه منع کړے ده، ځکه دا د نبی ﷺ بے ادبی ده، او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبی علیه السلام مشروع تعظیم کول پکار دی، دا یو تفسیر دے پدے آیت کښې نو چه قرآن د (یامحمد) نه منع اُوکړه نو بیا کوم کس دے چه هغهٔ پدے کښې اجازت ورکړی او کهٔ نهٔ دا آیتونه ستاسو په نزد هیڅ حقیقت نهٔ لری یا منسوخ شوی دی، لکه په هرځائے کښې دا خلق وائی چه دا منسوخ شوی دی او دا منسوخ دی، دارنګه د قرآن په مقابله کښې د بل کتاب هیڅ حیثیت نهٔ شته، چه انسان هغهٔ پیش کړی او دا به مفصله روستو راشی.

دارنګه اُوګوره تفسیر قرطبی (۱۲/۳۲۲)

(یُرِیْدُ، یُصِیْحُ مِنْ بَعِیْدٍ یَا اَبَا الْقَاسِمِ بَلْ عَظِّمُوْهُ کَمَا قَالَ فِی الْحُجُرَاتِ) .(یعنی مراد د الله تعالیٰ دا دے چه د وړاندے نه چغے وهل مهٔ کوئ بلکه د رسول الله ﷺ تعظیم اُوکړئ).

دارنګه تفسیر علاء الدین الخازن (۳/۳٦۵) کښې دی:

(وَقِیْلَ مَعْنَاهُ لَاتَدْعُوْهُ بِاسْمِهٖ کَمَا یَدْعُوْ بَعْضُکُمْ بَعْضاً یَا مُحَمَّدُ، یَا عَبْدَ اللّٰهِ وَلٰکِنْ فَخِّمُوْهُ وَعَظِّمُوْهُ وَشَرِّفُوْهُ الخ).

(معنیٰ دا ده چه په نوم باندے رسول الله ﷺ ته آواز مه کوئ لکه یو بل ته چه آواز کوی داسے مهٔ وایئ: یا محمد یا عبد الله بلکه عزت او عظمت د رسول الله ﷺ اُوساتئ)

علامه محمد بن احمد جزی الکلبی په کتاب
التسهیل (۱/۱۹۳) د سورة المائدے د آیت ﴿ اِذْ قَالَ
الْحَوَارِیُّوْنَ یَا عِیْسَی بْنُ مَرْیَمَ ﴾ لاندے لیکلی دی:
«نِدَاؤُهُمْ لَهٗ بِاسْمِهٖ دَلِیْلٌ عَلٰی اَنَّهُمْ لَمْ یَکُوْنُوْا یُعَظِّمُوْنَ
کَتَعْظِیْمِ الْمُسْلِمِیْنَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاِنَّهُمْ کَانُوْا لَا یُنَادُوْنَ
بِاسْمِهٖ» .

مطلب دا دے چه حواریون د عیسی علیه السلام نوم
مبارك واخستو په آواز کولو کښې دا دلیل دے پدے چه
دوی به د خپل نبی دومره اکرام او ادب نهٔ کولو لکه چه
مسلمانانو او صحابه کرامو د محمد ﷺ ادب کولو ځکه
د ټولو مسلمانانو صحابه کرامو طریقه دا وه چه رسول الله
ﷺ ته به دوی په نوم آواز هیچرے نهٔ کولو، دا دلیل دے
پدے چه د ټولو صحابه کرامو اجماع ده پدے چه په «ی
محمد» سره آواز کول د محمد ﷺ بے ادبی ده او بے ادب
شخص له به الله پاك سخته سزا ورکوی، او کهٔ عقید
ورسره هم غلطه لری نو بیا خو هلاکت درهلاکت دے. دا
عبارت تفصیل سره مطالعه کړه.

دارنګه اُوګوره تسهیل (۳/۷۳):

(c) ketabton.com: The Digital Library

«وَالْقَوْلُ الثَّانِیُ اَنَّ الْمَعْنَی لَاتَدْعُوا الرَّسُوْلَ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاسْمِهٖ»

(یعنی رسول الله ﷺ ته په نوم آواز مهٔ کوئ)

دارنگه العلامه المفسر الشوکانیؒ فرمائی :

«وَاَخْرَجَ عَبْدُ الْغَنِیِّ بْنِ سعید فی تفسیره وابونعیم فی الدلائل عَنْهُ اَیْضاً اَیْ عَنْ سَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ فِی الآیَةِ : لَاتَصِیْحُوْا بِهٖ مِنْ بَعِیْدٍ یَاۤ اَبَا الْقَاسِمِ وَلٰکِنْ کَمَا قَالَ اللّٰهُ فِی الْحُجُرَاتِ»۔

(د سعید بن جبیرؒ او د نورو مفسرینو نه نقل دی چه رسول الله ﷺ ته په نوم د (یا محمد) سره آواز مهٔ کوئ، او دارنگه د وړاندے نه ورته چغے مهٔ وهئ)۔

دارنگه دا معنیٰ پدے لاندینو تفاسیرو کښ اُوگورئ :

ایسر التفاسیر (۳/۲۵۹) المدارك (۳/۳۶۵) علی هامش الخازن، روح المعانی د علامه آلوسیؒ (۱۸/۲۲۵) قال :

وَاَخْرَجَ ابْنُ اَبِیْ حَاتِمٍ وَابْنُ مَرْدَوَیْهِ وَاَبُوْنُعَیْمٍ فِی الدَّلَائِلِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : کَانُوْا یَقُوْلُوْنَ یَا مُحَمَّدُ ، یَا اَبَا الْقَاسِمِ فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَنْ ذٰلِكَ بِقَوْلِهٖ سُبْحَانَهٗ :لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ الآیَة اِعْظَاماً لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ فَقَالُوْا یَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَارَسُوْلَ اللّٰهِ، وَرُوِیَ نَحْوُ هٰذَا عَنْ قَتَّادَةَ وَالْحَسَنِ وَسَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ وَمُجَاهِدٍ

وَفِیْ اَحْکَامِ الْقُرْآنِ لِلسُّیُوْطِیْ : اِنَّ فِیْ هٰذَا النَّهْیِ تَحْرِیْمَ نِدَا ﷺ بِاسْمِهٖ وَالظَّاهِرُ اسْتِمْرَارُ ذٰلِكَ بَعْدَ وَفَاتِهٖ اِلَی الآنَ انتهیٰ)۔

د عبارت مقصد دا دے چه ابن عباس ؓ فرمائی رسول الله ﷺ ته په نوم آواز کول حرام دی او ظاهره خ دا ده چه دا اُوس هم حرام دی، منسوخ شوی نهٔ دی، اُوس دِے د «یامحمد» ویونکے او لیکونکے سوچ اُوکړی دا په کوم دلیل مونږ جائز کړی دی، آیا په تاوئیل ماوئیلی باندے او کهٔ نهٔ څهٔ حق دلیل هم شته ؟ او کهٔ دوی د عبد الله بن عباس رئیس المفسرین او حسن او قت او سعید بن جبیر رحمهم الله نه ښهٔ پو هیږی چه دا لو علماء دی۔

دارنگه اُوگوره لاندینی تفاسیر اُوگوره :

المظهری (۶/۵۷۲، تفسیر اضواء البیان للشنقیطی (۶/۱ صفوة التفاسیر (۳/۳۵۱) تفسیر الطبری (۱۸/۱۳۵) البـ المحیط (۶/۴۷۶، الکبیر (۲۵/۴۰) تفسیر جلالین (۳۰۲) معار القرآن (۶/۴۵۵)

«لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بِاَنْ تَقُوْلُوْا یَا مُحَمَّدُ الخ»۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَاَیضاً قَالَ الصَّاوِیُّ عَلٰی هَامِشِ جَلَالَین ص (١٠) :

لَاتَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ اَیْ نِدَاءَہٗ بِمَعْنٰی لَاتُنَادُوْہُ بِاسْمِهٖ فَتَقُوْلُوا یَا مُحَمَّدُ وَلَا بِکُنْیَتِهٖ فَتَقُوْلُوْا یَا اَبَا الْقَاسِمِ وَاسْتُفِیْدَ مِنَ الآیَةِ اَنَّهٗ لَایَجُوْزُ نِدَاءُ النَّبِیِّ ﷺ بِغَیْرِ مَا یُفِیْدُ التَّعْظِیْمَ لَا فِیْ حَیَاتِهٖ وَلَا بَعْدَ وَفَاتِهٖ).

(تفسیر الطبری (١٣٤/١٨) عن مجاهد لا تقولوا یا محمد، تفسیر جامع البیان (٨١/٢) البیضاوی (١٣٦/٢) الکشاف (٧٩/٣) تفسیر البحر المحیط (٣٧٥/٦) زاد المسیر (٣٧٨/٥) تفسیر الثعالبی (١٢٩/٣) تفسیر النهر الماد (٥٥٨/٢)

دے ټولو مفسرینو د «یامحمد» په وئیلو رد کړیدے۔ نو ثوک دے چه هغهٔ ددے علماؤ نه ښهٔ پوهیږی او ثوک دے د صحابه کرامؓ نه ښهٔ عمل کونکے په قرآن او حدیثو او کوم روایتو نه چه خلق ذکر کوی نو هغهٔ اکثر ضعیف روایات دی یا مؤول دی لکه روستو به راشی ان شاء الله – ځکه صحابه کرامؓ د رسول الله ﷺ د حقوقو او آدابو ښهٔ پیژندونکی وو۔

دویم دلیل : د قرآن کریم نه پدے مسئله باندے۔

الله تعالیٰ فرمائی :

﴿ اِنَّ الَّذِیْنَ یُنَادُوْنَکَ مِنْ وَّرَاءِ الْحُجُرٰتِ اَکْثَرُهُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ ﴾۔

(سورة الحجرات آیت : ٥، پاره ٢٦)

ترجمه : هغهٔ کسان چه آوازونه کوی تا ته اے زما نبی ! اخوا د حجرو نه اود دیوالونو نه، اکثر د دوی بے عقله دی)۔

پس د آیتِ کریمه نه واضحه شوه چه ثوک رسول الله ﷺ ته چغے وهی، پس د هغے نه چه هغهٔ د دنیا نه لاړو او وفات شو نو دا بے عقله دی، غویا یا خر دے، نو ثوک چه د «یامحمد، او یارسول الله» چغے وهی، غویان او خرهٔ دی، بلکه د هغوی نه پسے اخوا ته دی، اکثر دا قسم خلق مشرکان هم وی۔

ددے آیت په شانِ نزول کښی د مفسرینو اقوال اُوګوره چه یقین ته دا خبره کوزه شی۔ (ان اراد الله بك خیراً)

او د قرآن پدے بهترینو الفاظو چه ډیر عظمت والا دی لږ سوچ هم اوکړه اے مسلمانه چه قرآن کښی یوه مسئله شته نو د بل چا دلیل ته څهٔ حاجت دے!

لیکن مونږ وایو چه دا خبره زمونږ یواځے نهٔ ده د ټولو صحیح مسلمانانو او علماء کرامو او مشائخ عظامو ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اُوګوره۔

١ – اول مشهور تفسیر د علامه ابن کثیر (٤/٢٠٨):

(قَالَ : وَقَدْ ذُكِرَ اَنَّهَا نَزَلَتْ فِي الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ التَّمِيْمِيِّ فِيْمَا اَوْرَدَهُ غَيْرُ وَاحِدٍ، قَالَ الْإِمَامُ اَحْمَدُ فِيْ مُسْنَدِهٖ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ فَذَكَرَ السَّنَدَ عَنِ الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ اَنَّهٗ نَادىٰ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، يَا مُحَمَّدُ، وَفِيْ رِوَايَةٍ : يَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ يُجِبْهُ، فَقَالَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ، اِنَّ حَمْدِيْ لَزَيْنٌ وَاِنَّ ذَمِّيْ لَشَيْنٌ، فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

(دا آیت نازل شوے دے په باره د اقرع بن حابس رضی الله عنه کښ چه دهٔ رسول الله ﷺ ته آواز کړے وو په «یامحمد» او په بل روایت کښ راځی چه په «یارسول الله» سره او هغهٔ په کوټه کښ وو، نو رسول الله ﷺ جواب ورنکړو، بیا دهٔ اُووئیل : زهٔ چه د چا صفت اُوکړم، هغهٔ ډولی کیږی او د چا بدی چه بیان کړم هغهٔ عیب والا ګرځی، نو رسول الله ﷺ اُوفرمایل چه دا صفت خو د الله دے۔

دے حدیث نه صاف دوه خبرے معلومے شوے یوه دا چه «یامحمد» لوستل بے ادبی ده او «یارسول الله» وئیل په حالت د حضور کښ جائز دی، لکه دا ب، روستو ذکر شی،

نو دا آیت په رد د «یامحمد» کښ مطلق او په رد د غائبانه «یارسول الله» وئیلو کښ پوره دلیل دے، سره ددے حدیث نه لږ سوچ اوکړه اے مسلمانه !۔

دویم شان نزول :

(جَاءَ اُنَاسٌ فَجَعَلُوْا يُنَادُوْنَهٗ وَهُوَ فِيْ حُجْرَتِهٖ يَامُحَمَّدُ، يَا مُحَمَّدُ" فَاَنْزَلَ اللّٰهُ هٰذِهِ الْآيَةَ).

(ابن كثيرؒ ٤/٢٠٨)

(څهٔ کسان راغلل او «یامحمد» چغے ئے وهلے او رسول الله ﷺ په کوټه کښ وو نو الله پاك دا آیت نازل کړو چه نبی علیه السلام ته غائبانه چغے وهل د بے عقله خلقو کار دے، دارنګه اُوګوره :

الخازن (٤/١٦٩) المدارك (٤/١٦٨) التسهيل (٤/٥٨) فتح القدير (٥/٦٠-٦١) القرطبي (١٦/٣٠٩) روح المعاني (٢٦//١٣٩/١٤٣) تفسير القاسمي (١٢/٢٤٣) و(١٥/١٠٨) تفسير النهر الماد على هامشه (٦/٤٧٥) تفسير الجلالين (٤٢٧) الصاوي (٧) حاشية المراغي (٢٦/١٢٢) تفسير البحر المحيط (٨/١٠٦) تفسير زاد المسير (٧/١٧٨) تفسير الثعالبي (٤/١٨٦) تفسير البرهان في مشكلات القرآن ص (٤٤٣) تفسير اضواء البيان للشنقيطي (٧/٦١٥) تفسير النهر الماد (٣/٩٧٩)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تفاسیر په ښهٔ سوچ سره اُوګوره نو علم کښې به دِې ...ضافه پیدا شی، او الله پاك به دِې په صحیح لاره روان کړی ...ه د هدایت په نیت دِې اُوکتل.

ooooooo

هغه احادیث
چه منع کونکی دی ددې بدې کلمې نه

۱- **اول حدیث** : (عَنْ ثَوْبَانَ، قَالَ : كُنْتُ قَائِمًا عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَجَاءَ حِبْرٌ مِنْ اَحْبَارِ الْيَهُوْدِ فَقَالَ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ فَدَفَعْتُهُ دَفْعَةً كَادَ يُصْرَعُ مِنْهَا، فَقَالَ : لِمَ تَدْفَعُنِیْ ؟ فَقُلْتُ : اَلَّا تَقُوْلُ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ ! فَقَالَ الْيَهُوْدِیُّ : اِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِیْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ- الحديث)

(صحيح مسلم ۱/۱٤٦) كتاب الحيض باب بيان صفة منى الرجل والمرأة وان الولد مخلوق من مائيهما)

(ثوبان ﷛ فرمائی : زهٔ د رسول الله ﷺ سره ولاړ اُوم پدې کښې د یهودیانو د ملایانو نه یو مُلا راغې وې وئیل: (السلام علیك یا محمد) نو ثوبان ﷛ فرمائی: ما دیکه کړو په داسې دیکې سره چه نزدې وه چه غورځیدلې وې د هغې نه نو دې یهودی اُووئیل چه ولې ما دیکه کوې؟ نو ما ورته اُووئیل چه یارسول الله ولې نهٔ وائې چه یا محمد وائې، نو یهودی اُووئیل چه مونږ یهود ورته هغهٔ نوم اخلو کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ورلـه مور او پلار ايخودلے دے - حديث اوږد دے ماترے بعضِ ټکړه راواخسته د خپل مقصد دپاره۔

ددے حديث **فوائد** او مسئلے په سوچ سره اُوګوره :

۱-**اوله** : دا مسئله معلومه شوه چه په يا محمد دومره خفګان پکار دے لکه د صحابه کرامؓ په شان چه هغوی به پدے کلمه دومره غصه کيدل چه سرے به ئے پدے کلمه قبيحه دومره دَرباوه چه په زمکه به ئے راويشتو۔

۲- **دويمه** ترے دا معلومه شوه چه دا خبره په صحابه کرامؓ کښې مشهوره ده چه «يامحمد» وئيل جائز نهٔ دی ځکه ثوبان ؓ يهودی ته دا تعليم ورکړو۔

۳- **دريمه** ترے دا معلومه شوه چه ثوبان ؓ د رسول الله ﷺ په مخ کښې ددے کلمے قبيحے نه منع اُوکړه او رسول الله ﷺ ثوبان ؓ ته هيڅ قسم زورنه ورنکړه سره ددے چه ثوبان ؓ سختے اُوکړه ددے کافر سره، نو دا عظيم دليل شو پدے خبره چه دا د دين لويه مسئله ده چه څوك الفاظ استعمالوی نو د هغهٔ سره دا عمل پکار دے۔

٤- **خلورمه** ترے دا ښکاره معلومه شوه چه د «يا محمد» لفظ استعمالول د يهودو کار دے، دليل پرے دا

لفظ دے (إِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِیْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ) چه زمونږ يهودو دا طريقه ده چه دے نبی ته به مونږ په خپل نوم آواز کوو نو اُوس سوچ اُوکړه چه د يهودو د اعمالو او اخلاقو نه مونږ او تاسو رسول الله ﷺ نهٔ يو منع کړی ؟ولے نهٔ، (لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ حَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ) (اخرجه البخاری والترمذی، مشكوة ۱/۳۰)

تاسو به د يهودو او نصاریٰ د طريقو تابعداری شروع کړی او د هغوی سره به برابر شی لکه يوه څپړه چه د بلے څپړے سره برابريږی، دا فرمان د رسول الله ﷺ صادق او رشتينی دے، چه دے امت په هرڅه کښې د يهودو اتباع اُوکړه تردے چه په ادبی کښې هم اُوکړه، او د خپل نبی نوم ئے واخستو چه د هغے نه منع راغلے ده۔ والله المستعان۔

دا حديث په بل سند سره په مسند ابوعوانه (۱/۲۹۳) کښې هم اُوګوره په مذکوره الفاظو باندے۔ د ثوبان ؓ نه نقل شوے دے۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

- **دویم حدیث**:

ـه هغـه مـخکښې په دویم دلیل د قرآن کښې ذکر شوے شارةً اوس تفصیل د هغې واوره ! ـ

ال الْإِمَامُ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ، حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، حَدَّثَنَا ى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَنِ الْأَقْرَعِ بْنِ سٍ أَنَّهُ نَادَى رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ وَفِيْ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ إِنَّ حَمْدِيْ لَزَيْنٌ مِّيْ لَشَيْنٌ فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

سـنـد احـمـد ج٦/٣٩٤/ و٣/٤٨٨) ورواه التـرمـذی سراً (١٦٢/٢) كذا فی تفسير ابن كثير (٢٠٨/٢)

ـرع بـن حابـس ؓ رسـول الله ﷺ تـه آواز اوكـړو په حمد، یا محمد» سره، او په روایت د ترمذی کښې دی : ول الله»»، او رسـول الله ﷺ په حجره کښې وو او هرکله ـر راغـے نـو دے سرې ورته اُووئیل چه زۀ د چا صفت ، ښائسـتـه کیـږی او چـه د چـا بدی بیان کړم هغۀ بد کیـږی، رسـول الله ﷺ اُوفـرمایل : دا صفت والا ذات عزوجل دے)، او دا صحیح حدیث دے۔

صحیح الترمذی للالبانیؒ (١٠٧/٣)

نـو الله پـاك دا آیـت نـازل کـړو چـه کـوم کسان رسول الله ﷺ ته په «یامحمد» سره یا په «یارسول الله» سره غائبانه چغـے وهی، هغۀ بے عقله او جاهلان دی، ددے حدیث نه دا مسـئـلـه مـعلـومه شوه چه «یامحمد» خـو بے ادبی ده کۀ رسول الله ﷺ حاضر وی او کۀ په پرده کښې وی۔

«یـارسول الله» وئیـل هـم نـاروا دی کـۀ رسول الله ﷺ غـائـب وی او اخـوا د دیـوال وغیـره نـه وی یـعنی چه انسان هـغـۀ تـه چـغـے وهی او کۀ مخامخ ورته یا نبی الله، یا رسول الله" پـه ادب او آرام سـره اُووائـی نـو جائز ده بلکه ماموربه ده۔

۳- **دریـم دلیل** : حـدیـث د تشهـد دے چـه هغـۀ د ابن مسعود ؓ نه نقل شوے دے، پدے طریقه :

(عَلَّمَنِيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ التَّشَهُّدَ كَفِّيْ بَيْنَ كَفَّيْهِ كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّوْرَةَ مِنَ الْقُرْآنِ اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ الخ

(اخـرجـه الامـام احـمـد فـی مسنده ١/٤١٤ بهذا اللفظ والبـخـاری ٤/١٧٦) ومسـلـم (٢/١٤) وابـن ابـی شیبة فی المصنف (١/١١٤)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فرمائی: چه رسول الله ﷺ ما ته تشهد یعنی التحیات لله داسې را اُوخودله لکه یو سورة د قرآن کریم چه به ئې څرنګ راخودلو یعنی ډیر اهتمام سره ئې راته دا تعلیم راکړو چه داسې اُووایه «التحیات لله والصلوة والطیبات السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته» تر آخره.

دا حدیث په مسند ابی عوانه کښې (٢٢٩ ،٢٢٨/٢) او بخاری (٤٧/١) او دغه شان په السنن الکبرئ للبیهقی (١٣٨/٢) کښې هم دې.

لیکن دا الفاظ ورسره په صحیح سندونو سره زیات کړې شوی دی، (وَهُوَ بَیْنَ اَظْهُرِنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا اَلسَّلَامُ عَلَی النَّبِیِّ) (یعنی مونږ به داسې الفاظ وئیل په تشهد کښې السلام علیك ایها النبی کله چه رسول الله ﷺ ژوندې وو او کله چه وفات شو نو مونږ صحابه کرامو به په تشهد کښې داسې وئیل: (السلام علی النبی) یعنی خطاب به مو رسول الله ﷺ ته نهٔ کولو، او دا خبره ښکاره ده چه صحابه کرامو د ځان نه دین نهٔ دې جوړ کړې بلکه دا خبره به هغوی ضرور د رسول الله ﷺ نه اَوریدلې وی.

او په دې خبره دویم قوی دلیل هغه المصنف لعبد الرزاق (٢٠٤/٢) راوړیدې، دارنګه کنز العمال ذکر کړیدې (٤٦٦٨/٤): قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ اَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَیْجٍ اَخْبَرَنِیْ عَطَاءٌ اَنَّ الصَّحَابَةَ کَانُوْا یَقُوْلُوْنَ وَالنَّبِیُّ ﷺ حَیٌّ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا النَّبِیُّ فَلَمَّا مَاتَ قَالُوْا اَلسَّلَامُ عَلَی النَّبِیِّ).

وهذا اسناد صحیح صححه الحافظ ابن حجر فی فتح الباری (٣١٤/٢) وغیره.

(عطاء رحمه الله فرمائی: صحابه کرامو به «السلام علیك ایها النبی» د رسول الله ﷺ په ژوند کښې وئیلو او کله چه هغهٔ وفات شو نو هغوی به داسې الفاظ فرمایل: «السلام علی النبی».

او دا د ټولو صحابه کرامو عمل او ګویا کښې د ټولو صحابو دا احساس وو چه ددې لفظ نه څوك غلطه فائده وانخلی، لکه ددې زمانې جاهلان د هرې کړخې نه استدلالات کوی صحیح او غلط دلیل نهٔ ګوری خو کتاب ترې ډك کوی.

دارنګه امام مالك په الموطأ (٧٣/١) کښې د ابن عمر رضي الله عنه نه نقل کړی دی چه هغه به داسې الفاظ لوستل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

(اَنَّــهُ كَــانَ يَتَشَهَّــدُ فَيَقُــوْلُ اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ) باسناد صحيح على شرط الشيخين)

دارنګه المصنف لعبد الرزاق کښ د ابن الزبير او د ابن عباس روايت هم اوګوره (٢/٢٠٣) چه هغوی به هم داسے الفاظ لوستل : السلام على النبى ورحمة الله وبركاته الخ ۔

دا روايت د طحاوی په کتاب معانی الآثار کښ هم اُوګوره (١/١٨٠) ليکن مختصر دے۔

دارنګه اُوګوره روايت د عائشه رضی الله عنها په المصنف لابن ابی شيبة (١/١١٥) او په مسند السراج (٢/١/٩) او الملخص فی الفوائد (١١/٥٥) بسندين صحيحين عَنْ عَائِشَةَ اَنَّهَا كَانَتْ تُعَلِّمُهُمُ التَّشَهُّدَ فِي الصَّلَاةِ اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ)

عائشے رضی الله عنها به دا قسم تشهد شاګردانو او تابعينو ته خودلو ((السلام على النبى))۔

(وَلَاشَكَّ اَنَّ عُدُوْلَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ مِنْ لَفْظِ الْخِطَابِ عَلَيْكَ اِلٰى لَفْظِ الْغَيْبَةِ (عَلَى النَّبِيِّ) اِنَّمَا بِتَوْقِيْفٍ مِنَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِاَنَّهُ اَمْرٌ تَعَبُّدِيٌّ لَا مَجَالَ لِلرَّأْيِ وَالْاِجْتِهَادِ فِيْهِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ كَذَا ذَكَرَ هٰذِهِ الْفَوَائِدَ مَعَ شَيْءٍ يَسِيْرٍ مِنَّا الْعَلَّامة

المُحقق الالبانی فی کتابه القيم ارواء الغليل ٢٧/٢) رقم الحديث (٣٢١) و کذا فی صفة الصلوة له ص (١٧١).

حاصل دا دے چه په تشهد کښ دوه قسمه الفاظ نقل دی په صحيح رواياتو کښ اول : (السلام عليك ايها النبى) او دويم (السلام على النبى) ليکن دا الفاظ پس د وفات د رسول الله ﷺ نه صحابه کرامو ذکر کول، ددے دويم روايت فائده خو معلومه ده چه صحابه کرامو د شرك د بندولو دپاره حتى الوسع کوشش کولو او د عوام الناس د اَوهامو د ختمولو دپاره ئے الفاظ مو همه ختمول۔

بله دا چه هغوی غائب ته آواز نۀ کولو په ((يارسول الله)) او نۀ په ((يامحمد)) سره او هرچه اول روايت دے نو هغۀ هم صحيح دے ليکن دا استدلال ترے کول چه غائب ته آواز کول جائز دے، غلط استدلال دے۔

اُوګوره (فضل الله الصمد فی توضيح الادب المفرد ٢/٤٥٢/٤٥٥).

هغه داسے جواب کړيدے چه دا امر تعبدی دے لکه څنګه چه مونږ په قرآن کښ يا فرعون او يا هامان وايو نو زمونږ خطاب مقصود نۀ دے بلکه د الله تعالیٰ حکم دے نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه ئې مونږ استعمالوو. دویم دا چه دا خطاب حکائي دے حکایت دے د نبی الله د وینا نه چه هغه داسے وئیلی دی نو مونږه ئې هم دغسے وایو او خطاب پکښ مقصود نهٔ دے. دریم دا چه دا د نبی ﷺ پورے خاص دے. پدے کښ قیاس نهٔ جاری کیږی. لکه دا خبره حافظ ابن حجر په فتح الباری (٤٨/١١) کښ ثابته کړیده.

کما حقق ذلك فضل الله فی شرح الادب المفرد (٤٥٢/٢) وکذلك فی البراهین القاطعة (٢٢٠) لخلیل احمد السهارنفوری)

دارنګه ملا علی القاریؒ فرمائی:

وَبِهِ يَظْهَرُ وَجْهُ الْخِطَابِ وَاَنَّهُ عَلَى حِكَايَةِ مِعْرَاجِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي آخِرِ الصَّلَاةِ الَّتِي هِيَ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِينَ.

(المرقاة شرح مشکوة ٣٣١/٢)

(یعنی په (ایها النبی) کښ د خطاب وجه دا ښکاره شوه چه دا حکایت دے د واقعے د معراج نه چه الله تعالیٰ په نبی ﷺ بانده (السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) سلام واچولو نو نبی ﷺ ورسره السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین زیات کړو نو دا د معراج د واقعے نه رانقل شو

او په مانځه کښ وینا ئې په مسلمانانو بانده لازم شوه ځکه چه مونځ هم د مؤمنانو معراج دے).

نو ملا علی قاری رحمه الله هم ددے شبهے جواب فرمائیلے دے چه دا خطاب مونږ او تاسو نهٔ کوو بلکه دا د الله تعالیٰ خطاب دے چه خپل نبی ته ئې کړیدے او مونږ ئې د عبادت په طور رانقل کوو.

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح عقلی دلائل
او د محققینو علماؤ اقوال

(۱) – اول قانون او دلیل واوره! محدثینو فرمایلی دی چه «یا محمد» آواز کول چرته صحیح حدیث کښې نقل نه شته او کومو روایاتو کښې چه «یامحمد» راغلے دے هغۀ به یا قول د یهودی وی لکه دا مخکښې بیان شوی دی او یا به قول د منافق وی لکه ذو الخویصرة التمیمی چه «یامحمد» وئیلے وو۔

کما فی المشکوة (۳۰۸/۱) ومسلم (۳۴۰) والنسائی۔

او یا به الله پاك خپل نبی ته په حدیث کښې «یامحمد» وئیلی وی، کما فی حدیث الترمذی والمشکوة (۷۰/۱) عن ابن عباس ومعاذ وایضاً مشکوة (۴۸۹/۲)

او یا به کوم ملائك وئیلی وی کما فی حدیث جبریل فی بعض روایات النسائی (۲) او یا به جاهلانو باندیچیانو دا لفظ وئیلی وی کما فی حدیث انس عند الشیخین.

(مشکوة ۵۱۸/۲).

صحابه کرامو نه ثوك صحیح نقل نشی پیش کولے، او ملا علی قاریؒ وائی کوم چه د صحابه کرامو نه نقل دی نو هغۀ قبل التحریم وو۔

اُوګوره مرقات (۵۱/۱) حدیث جبرئیل۔

نو کوم کس چه دا الفاظ وائی نو هغه یا یهودی یا منافق یا جاهل دے یا به ځان ته ملائك وائی یا به ځان ته الله وائی (العیاذ بالله)۔ د ملا علی قاریؒ عبارت دا دے او د هغه فائده واوره او دا مخکښې قاعده هم هغه صراحةً ذکر کړیده۔

دارنګه البراهین القاطعة (۲۰/) او انجاح الحاجة هم راوړے ده (۷/۱): (قَوْلُهُ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ : قِيلَ نَادَاهُ بِاسْمِهِ إِذِ الْحُرْمَةُ تَخْتَصُّ بِالْأُمَّةِ فِي زَمَانِهِ أَوْ مُطْلَقاً وَهُوَ مَلَكٌ مُعَلِّمٌ وَيُؤَيِّدُهُ قَوْلُهُ تَعَالَى لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا لِلْآدَمِيِّينَ فَلَا يَشْمُلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِدَلِيلٍ وَأَمَّا مَا وَرَدَ فِي بَعْضِ الصِّحَاحِ مِنْ نِدَاءِ بَعْضِ الصَّحَابَةِ بِاسْمِهِ فَذَلِكَ قَبْلَ التَّحْرِيمِ الخ)

(یعنی دا قول د جبریل چه یا محمد۔ وئیلے شویدی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی ﷺ تـه ئـې پـه نوم آواز اُوکړو ځکه چه حرام والے ددے واز د هغـه پـه زمانه کښې يا مطلقاً د امت پورے خاص دے و هـر چه جبريل دے نو هغه خو ملائك دے او ددے تائيد دا ے چـه الله تـعـالیٰ بندګان منع کړيدی چه دے نبی ته داسے آواز مـه کـوئ څنګه چه تاسو يو بل ته آوازونه کوئ نو دا حـکـم مـلائکو ته شامل نۀ دے مګر په دليل سره (او دليل خـو نـۀ دے مـوجود) او د بعض صحابه کرامو نه چه په نوم سـره آواز راغـلے دے نو هغه د حراموالی نه مخکښې زمانه کښې وو) انتهیٰ الترجمة۔

دے عبارت نه دا فائده معلومه شوه چه «يامحمد» وئيل دا پـه ابتـداء د اسـلام کـښې جائز وو اُوس حرام شوی دی دا د مـلاعـلی قـاری حنفی قول دے چه دا جاهلان په ملا علی قـاری ډيـرے حوالے ورکوی او حالانکه دا حقه مسئله د هغه نۀ منی۔

دويم دليل دا دے :

چه کوم شخص چا ته آواز کوی او داسے ورته اُووائی چه اے فـلانـکـی، اے فلانکی ! او روسته خبره نۀ ذکر کوی نو هغۀ به څو مره خفه شی چه ته زما بے ادبی کوے او څه راته

نـۀ پيش کوے نو ځوك چه «يامحمد» «يامحمد» وائی نو هـغـۀ د رسـول الله ﷺ ډيـر سخت بی ادبی کونکی دی، او کـۀ يو سړے وائی چه زۀ د محمد ﷺ نه مدد غواړم پس د وفـات د هغۀ نه نو دا په اتفاق د مسلمانانو سره مشرك دے، په دے خبره آيتونه او احاديث واوره :

۱- الله تـعـالیٰ فـرمائی: ﴿ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذاً مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴾ (يونس ۱۰۶)

(مۀ رابله سویٰ د الله نه هغۀ ځوك چه نۀ فائده درکوی او نۀ څۀ ضرر، او کـه مخلوق ته دِے آواز اوکړو نو تۀ به دغه وخت کښې د ظالمانو نه شے)

نـو هر قسـم مـخـلـوق تـه آواز کـول ظـلم دے کلـه چـه ظاهری اسباب ورسره نۀ وی۔

۲- الله فرمائی: ﴿ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُوْنَ ﴾ (سورة الاحقاف آيت پاره ۲۶)۔

(ځوك لوئی ګمراه دے د هغۀ چا نه چه رابلی سویٰ د الله نه هغۀ چا لره چه هيڅ دعاء ورله نۀ شی قبلولے او نۀ ورسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد کولے شی) «من دون الله» لفظ عام دے، رسول الله ﷺ، ملائك، نیکان او بدانو ټولو ته شامل دے، سوچ اُوکړه !۔

٣- الله تعالیٰ فرمائی: ﴿قُلۡ اَنَدۡعُوۡا مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ مَا لَا یَنۡفَعُنَا وَلَا یَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰی اَعۡقَابِنَا بَعۡدَ اِذۡ هَدٰىنَا اللّٰهُ﴾

(سورة الانعام آیت ٧٠)

(اُووایه اے نبی ! آیا مونږ راوبلو سویٰ د الله نه هغهٔ څوك چه نهٔ فائده راکولے شی او نهٔ ضرر او مرتد شو (کهٔ دا کار مو اُوکړو) پس د هغے نه چه الله راته هدایت کړے دے)

دے آیت نه معلومه شوه چه سویٰ د الله نه بل چا ته په غیر د څهٔ ظاهری سبب نه آواز کول د مرتدانو او کافرو کار دے، قرآن کریم دا خبره کړیده۔ زهٔ ئے د ځان نه نهٔ کوم۔

٤- بل آیت اُوګوره

﴿اِنۡ تَدۡعُوۡهُمۡ لَا یَسۡمَعُوۡا دُعَآءَکُمۡ وَلَوۡ سَمِعُوۡا مَا اسۡتَجَابُوۡا لَکُمۡ وَیَوۡمَ الۡقِیٰمَةِ یَکۡفُرُوۡنَ بِشِرۡکِکُمۡ وَلَا یُنَبِّئُکَ مِثۡلُ خَبِیۡرٍ﴾

(سورة الفاطر پ ٢٢)

(الله تعالیٰ فرمائی: که چرته دے مخلوق نه تهٔ اُوغواړے نو اول ستا خبره نهٔ اوری، او کهٔ بالفرض وائے وری نو ستا

دعاء نشی قبلولے (حاجت نشی پوره کولے) او قیامت کښ به ستاسو ددے شرك نه انکار کوی)

دے آیت نه معلومه شوه چه نبی ﷺ یا بل ولی الله ته آواز کول د استغاثے او مدد دپاره شرك دے۔ دارنګه نور آیتونه ډیر زیات دی، قرآن کریم لوئی دلیل دے، لیکن ددے جاهلانو په نزد د کتابچو حوالے او د شروح او حواشی حوالے د قرآن نه هم زیاتے معتبرے دی۔ والله المستعان۔

دارنګه اُوګوره حدیث د سیدنا عبد الله بن عباس رضی الله عنهما چه په هغے کښ دا دی :

(اِذَا سَاَلۡتَ فَاسۡئَلِ اللّٰهَ وَاِذَا اسۡتَعَنۡتَ فَاسۡتَعِنۡ بِاللّٰهِ الحدیث)

(ترمذی ٢/٧٨) وقال حدیث حسن صحیح انظر ریاض الصالحین ص (٦٥) رقم (٦٣) وصحیح الترمذی للالبانی ٢/٣٠٨) مشکوة (٢/٤٥٣) رقم الحدیث (٥٣٠٢)

(عبد الله بن عباسؓ فرمائی : زهٔ د رسول الله ﷺ سره یو ځل په سورلئ سور وم، نو رسول الله ﷺ راته څهٔ وصیتونه اُوکړل چه یو وصیت دا وو چه سوال کوے نو د الله پاك نه سوال کوهٔ ! او چه مدد غواړے نو صرف د الله نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد غواړه)

دا د رسول الله ﷺ تعلیم دے چه آواز د حاجت غوختلو دپاره صرف الله ته کوه او مدد هم د هغهٔ نه غواړه، او دا تعلیم به څکه ورکوی چه رسول الله ﷺ الله پاك په توحید او ایمان رالیږلے دے :

لِيُخْرِجَ الْعِبَادَ مِنْ عِبَادَةِ الْعِبَادِ اِلٰى عِبَادَةِ رَبِّ الْعِبَادِ.

(کما فی حیاة الصحابة)

(چه بندګان د مخلوق د عبادت نه راوباسی او د خالق عبادت والا جوړ شی)

نو دا معلومه شوه چه «یارسول الله» ، او «یامحمد» وئیل د مدد غوختلو دپاره شرك دے او کهٔ یو سړے وائی چه زهٔ «یامحمد» شوقاً ذوقاً وایم لکه بعض جاهلان مفتیان دا قسم فتوے ورکوی نو مونږ وایو چه ددے مثال خو به داسے شی لکه پښتانه وائی : «د خرهٔ مینه لغته وی»

نو ستاسو شوق دا دے چه د الله د عظیم حکم نه خلاف اُوکړئ چه الله فرمائی: «یامحمد» مهٔ وایئ لکه دا خبره مخکښ مفصله بیان شوه نو «یامحمد» د جاهلانو وینا

ده۔

۳- دریم دلیل :

دا دے چه هغهٔ کسان چه دا مسئله د «یامحمد، یارسول الله» ثابته وی یا غائب ته آواز کول ثابتوی نو دده مقصد څهٔ دے ؟ ددے مسئلے نتیجه څهٔ ده؟۔

هغهٔ دا ده چه د خلقو به د الله د ذات نه یقین کم شی او په مخلوق به ئے یقین پیدا شی چه دوی مالکان د نفع او ضرر دی او دا ثابتول د شرك ثابتول دی نو عاقبت به دا شی چه ډیر خلق به ګمراه شی۔

پس د علماؤ د کتابونه اُوګوره چه په هغے کښ د «یارسول الله» او د «یامحمد» او غائب ته آواز کول رد وی۔

۱- اُوګوره البراهین القاطعة فی الرد علی الانوار الساطعة لخلیل احمد محدث سهارنپور تفصیلاً ص (۲۲۰/۲۲۸) سره د جوابونو د دلائلو د دوی نه۔

۲- دارنګه محدث رشید احمد ګنګوهی خپله فتاوی رشیدیه (۱/۶۲) کښ لیکلی دی :

سوال : یارسول الله" دور سے یا نزدیک قبر شریف سے پکارنا جائز ہے یا نہیں؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب : جب انبیاء علیہم الصلاۃ والسلام کو علم غیب نہیں تو یارسول اللہ" کہنا بھی ناجائز ہوگا، اگر یہ عقیدہ کر کے کہیں کہ وہ دور سے سنتے ہیں بسبب علم غیب کے تو خود کفر ہے اور جب یہ عقیدہ نہیں تو کفر نہیں مگر کلمۂ کفر مشابہ بکفر ہے الخ۔

د عبارت مطلب دا دے چه یارسول الله ﷺ وئیل پدے عقیده چه هغهٔ عالم الغیب دے نو دا سرے کافر دے او کهٔ دا عقیده نهٔ ساتی نو کلمه مشابه بالکفرئے اُووئیله۔

۳- دارنگه اُوگوره انجاح الحاجة علی هامش ابن ماجه للشیخ عبد الغنی المجدد الدهلوی ثم المدنی (۱/۷) حاشیه (۸) فی حدیث جبرئیل :

قَوْلُهٗ یا مُحَمَّدُ : لَعَلَّ هٰذَا نَقْلٌ بِالْمَعْنٰی فَاِنَّ النِّدَاءَ بِیَامُحَمَّدُ لَایَجُوْزُ لَهٗ عَلَیْهِ السَّلَامُ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی : لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ کَدُعَاءِ بَعْضِکُمْ بَعْضًا، وَقِیْلَ الْخِطَابُ اَیْ خِطَابُ اللّٰهِ مَخْصُوْصٌ بِبَنِیْ آدَمَ لَا بِالْمَلَائِکَةِ وَکَانَ نُزُوْلُ جِبْرِیْلَ لِتَعْلِیْمِ الْاُمَّةِ فَیُنَاسِبُ اَنْ یُنَادِیَ بِمَا یَجُوْزُ لَهَا الخ وَیُؤَیِّدُ الْاَوَّلَ الْحَدِیْثُ الْآتِیْ فَاِنَّ فِیْهِ النِّدَاءَ بِیَارَسُوْلَ اللّٰهِ.

(مطلب دا دے چه «یامحمد» وئیل نهٔ دی جائز او کوم حدیث د جبرئیل کښې چه راغلی دی چه جبرئیل «یامحمد» اُووئیلو نو صحیح دا ده چه هغه روایت

بالمعنیٰ دے یعنی جبرئیل اصل کښې یارسول الله وئیلے دے او راویانو بدل کړے په «یارسول الله» سره دلیل پرے دویم حدیث دے په ابن ماجه کښې۔

٤- دارنگه فتوی دا مام نوویؒ شارح مسلم ده۔

(قَوْلُهٗ یَامُحَمَّدُ : قَالَ الْعُلَمَاءُ لَعَلَّ هٰذَا کَانَ قَبْلَ النَّهْیِ عَنْ مُخَاطَبَةِ النَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاِسْمِهٖ قَبْلَ نُزُوْلِ قَوْلِ اللّٰهِ تَعَالٰی : لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَکُمْ الآیة، عَلٰی اَحَدِ التَّفْسِیْرَیْنِ اَیْ لَاتَقُوْلُوْا یَامُحَمَّدُ بَلْ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ وَیَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَحْتَمِلُ اَنْ یَّکُوْنَ بَعْدَ نُزُوْلِ الآیَةِ وَلَمْ تَبْلُغِ الآیَةُ هٰذَا الْقَائِلَ) (شرح مسلم ۱/ ۳۰)۔

(تهولو علماؤ وئیلی دی چه دا «یامحمد» مخکښې د منع نه وئیل شوے دے، او یا دا چه دے بعض کسانو ته دا آیت نهٔ وو رسیدلے۔ مطلب دا چه «یامحمد» منع دے په نزد د تهولو مسلمانانو۔

۵- دارنگه اُوگوره احسن الفتاوی د شیخ رشید احمدؒ (۱/ ۳٦٤) :

(مروجہ صلاۃ وسلام مثل یارسول اللہ یا حبیب اللہ بدعات کے مجموعہ ہے

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصیلاً)۔

مطلب دا شو چه الصلاة والسلام علیك یارسول الله او یا حبیب الله وئیل په اُوچت آواز سره مخکښې د اذان نه یا روستو دا مجموعه د بدعاتو منکراتو ده۔

دے باره کښې ملاعلی القاری په مرقات (۲/۱۶۱) کښې لیکی: (فَمَا یَفْعَلُهُ الْمُؤَذِّنُوْنَ الآنَ عَقِبَ الْاَذَانِ مِنَ الْاِعْلَان بِالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ مِرَاراً اَصْلُهُ سُنَّةٌ وَالْکَیْفِیَّةُ بِدْعَةٌ لِاَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ فِی الْمَسْجِدِ وَلَوْ بِالذِّکْرِ فِیْهِ کَرَاهِیَّةٌ وَقَالَ فِی ۰ (۱/۱۷۱): بِاَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ فِی الْمَسْجِدِ وَلَوْ بِالذِّکْرِ حَرَامٌ)۔

○- ملاعلی قاریؒ فرمائی:

«یارسول الله» او «یاحبیب الله» د اذان نه روستو په اُوچت آواز سره وئیل بدعت دے بلکه سنت دا ده چه اللهم صل علی محمد الخ به هر شخص ځان سره پټ وائی بلکه چه جهر سره ذکر په مساجدو کښې حرام دے۔

○- فتح المجید (۱/۱۶۵) کښې دی:

(قَالَ عَلَیْهِ السَّلَامُ: اِنَّهٗ لَا یُسْتَغَاثُ بِیْ وَاِنَّمَا یُسْتَغَاثُ بِاللّٰهِ) الطبرانی عن عبادة بن الصامت).

البریلویة د شیخ احسان الهی ظهیر ص (۹/۸) هم اُوکوره۔

(استغاثه په نبی سره حرام ده، استغاثه به صرف په الله سره کولے شی)

شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ عالم علماء الاعلام په خپله فتاوی (۱/۳۵۹) و (۲۷/۸۱) کښې په مختلف مواضعو کښې لیکی:

(وَمِنْ اَعْظَمِ الشِّرْكِ اَنْ یَّسْتَغِیْثَ الرَّجُلُ بِمَیِّتٍ اَوْ غَائِبٍ کَمَا ذَکَرَهُ السَّائِلُ وَیَسْتَغِیْثُ بِهٖ عِنْدَ الْمَصَائِبِ یَقُوْلُ یَا سَیِّدِیْ فُلَانٌ کَاَنْ یَّطْلُبَ مِنْهُ اِزَالَةَ ضُرِّهٖ اَوْ جَلْبَ نَفْعِهٖ، وَهٰذَا حَالُ النَّصَارٰی فِی الْمَسِیْحِ وَاَحْبَارِهِمْ وَرُهْبَانِهِمْ وَمَعْلُوْمٌ اَنَّ خَیْرَ الْخَلْقِ وَاَکْرَمَهُمْ عَلَی اللّٰهِ نَبِیُّنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَاَعْلَمَ النَّاسِ بِقَدْرِهٖ وَحَقِّهٖ اَصْحَابُهٗ وَلَمْ یَکُوْنُوْا یَفْعَلُوْنَ شَیْئاً مِنْ ذٰلِكَ لَا فِیْ مَغِیْبِهٖ وَلَا بَعْدَ مَمَاتِهٖ الخ).

(فرمائی: لوئی شرك دا دے چه سړے مړی ته یا غائب ته آواز اُوکړی د مصیبت په وخت چه اے سیدی فلان مثلًا یارسول الله یا محمد، یا بابا، یا شیخ عبد القادر جیلانی یا سید علی هجویری دا قسم الفاظ استعمالول د مشرکانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل دے او دا د عیسایانو (نصاراؤ) طریقه ده او دا معلومه
چه صحابه کرامؓ ډیر ښهٔ پیژندونکی وو د رسول الله ﷺ
ر او حقونو لره او هغوی رسول الله ﷺ ته پس د مرګ
دا قسم آوازونه نهٔ دی کړی)۔

دا د شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ د عبارت حاصل دے، اګر که
ـا هلان شیخ الاسلام نهٔ منی او غلط نسبتونه ورته
ی خلاف کوی د دے قول د الله تعالیٰ نه :

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾

و دوی ورته ځکه بد ګوری چه د دوی زړونه ئے سیزلی
او د دوی په ګمراهیٔ ئے پوره رد کړے او ګمراهی ئے ورله
ضحه کړے ده۔

٤ – څلورم دلیل :

دا دے چه «یارسول الله» «یامحمد» وئیل به یا دین کښ
او ددے وئیل به ثواب لری او یا به ثواب نهٔ لری، مکروه
بدعت به وی، کهٔ چرته دین وی او ثواب لری نو تاسو دلیل
ش کړئ د قرآن او سنت نه ځکه هر عبادت لپاره اصل وی
دین کښ نو راوړئ یو دلیل که تاسو رشتینی یئ او یا به
عت او مکروه وی او د بدعت نه ځان ساتل فرض دی۔

شیخ سرفراز خان صاحب په «اخفاء الذکر» کښ لیکی
(ہاں اگر کوئی شخص یارسول اللہ کے الفاظ سے آنحضرت ﷺ کو حاضر ناظر سمجھ کر یہ پڑھے یا آپ سے مدد مانگے تو البتہ ناجائز ہے)

مفتی الدیار السعودیة علامه عبد العزیز بن عبد الله بن باز په څهٔ اشعارو رد کوی چه هغهٔ د کویت نه په یوه مجله کښ شائع شوی وو۔

يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ عَالِمًا يَشْعَلُ الْحَرْبَ وَيُعْلِيْ مِنْ لَظَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً فِيْ ظَلَامِ الشَّكِّ قَدْ طَالَ سُرَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً الخ ۔

نو شیخ ابن باز پرے داسے رد کوی :

اَللّٰهُ اَكْبَرُ ! هٰكَذَا وَجَّهَتْ هٰذِهِ الْكَاتِبَةُ نِدَائَهَا وَاسْتِغَاثَتَهَا اِلَى الرَّسُوْلِ ﷺ طَالِبَةً مِنْهُ اِدْرَاكَ الْاُمَّةِ بِتَعْجِيْلِ النَّصْرِ نَاسِيَةً اَوْ جَاهِلَةً اَنَّ النَّصْرَ بِيَدِ اللّٰهِ وَحْدَهٗ لَيْسَ ذٰلِكَ بِيَدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا غَيْرِهٖ مِنَ الْمَخْلُوْقَاتِ كَمَا قَالَ اللّٰهُ سُبْحَانَهٗ فِيْ كِتَابِهِ الْمُبِيْنِ : وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ الآية)

(الله اکبر ! (تعجب دے) دے کاتبے خپل آواز او فریاد پیغمبر ته متوجه کړیدے او د هغه نه غواړی چه امت ته په جلتیٔ سره مدد ورکړی، نو دا یا ددے خبرے نه جاهله ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ترے هیره شوے ده چه مدد خو صرف او صرف د الله په
لاس کښې دے، دا د نبی علیه السلام او د نورو مخلوقاتو په
لاس کښې نهٔ شته لکه څنګه چه الله په خپل کتاب مبین
کښې فرمائی: (او نهٔ دے مدد مګر صرف او صرف د الله
غالب حکمتونو والا نه دے) آه۔

بیا هغه ډیر آیاتونه او احادیث ذکر کړی دی چه د هغے
نه تقریباً یوه رساله جوړیږی چه هغه په کتاب (إِقَامَةُ
الْبَرَاهِيْنِ عَلٰى حُكْمِ مَنِ اسْتَغَاثَ بِغَيْرِ اللّٰهِ اَوْ صَدَّقَ الْكَهَنَةَ
وَالْعَرَّافِيْنَ وَالْمُشَعْوِذِيْنَ) کښې ذکر دی۔

ددے رسالے حاصل دا دے چه یارسول الله ته غائبانه چغه
وهل لوئی شرك دے او دا فتوی د سعودی علماؤ ده۔

په اقامة البراهین (۳۷) کښې یوه بله فتویٰ:

(قَدْ جَاءَ كِتَابٌ مِنْ بَعْضِ الْاِخْوَةِ اِلٰى مُفْتِي الدِّيَارِ السُّعُوْدِيَّةِ
وَفِيْهِ: هَلْ يَجُوْزُ اَنْ يَّقُوْلَ الرَّجُلُ يَا اَقْطَابُ يَا اَغْوَاثُ يَا اَسْيَادُ
يَا سَبْعَةُ خُذُوْهُ، يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَغِثْنَا وَاَمْثَالُ هٰذِهِ الْاَذْكَارِ الْخَبِيْثَةِ
وَهَلْ يَجُوْزُ الصَّلَاةُ خَلْفَ هٰؤُلَاءِ؟

الجواب: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَحْدَهٗ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنْ
لَا نَبِيَّ بَعْدَهٗ وَعَلٰى آلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَمَنِ اهْتَدٰى بِهِمْ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ

اَمَّا بَعْدُ: فَاِنَّ اللّٰهَ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰى خَلَقَ الْخَلْقَ لِيَعْبُدُوْهُ دُوْنَ
كُلِّ مَا سِوَاهُ وَلِيَخُصُّوْهُ بِالدُّعَاءِ وَالْاِسْتِغَاثَةِ وَالذَّبْحِ وَالنَّذْرِ
وَسَائِرِ الْعِبَادَاتِ وَقَدْ بَعَثَ الرُّسُلَ بِذٰلِكَ وَاَمَرَهُمْ بِهٖ وَبِذٰلِكَ
اَنْزَلَ اللّٰهُ الْكُتُبَ السَّمَاوِيَّةَ الَّتِيْ اَعْظَمُهَا الْقُرْاٰنُ الْكَرِيْمُ بِبَيَانِ
ذٰلِكَ وَالدَّعْوَةِ اِلَيْهِ وَتَحْذِيْرِ النَّاسِ مِنَ الشِّرْكِ بِاللّٰهِ وَعِبَادَةِ مَا
سِوَاهُ وَهٰذَا هُوَ اَصْلُ الْاُصُوْلِ وَاَسَاسُ الْمِلَّةِ وَالدِّيْنِ وَهُوَ مَعْنٰى
شَهَادَةِ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ لِاَنَّ مَعْنَاهَا لَامَعْبُوْدَ بِحَقٍّ اِلَّا اللّٰهُ فَهِيَ
تَنْفِي الْاُلُوْهِيَّةَ وَهِيَ الْعِبَادَةُ عَنْ غَيْرِ اللّٰهِ وَتُثْبِتُ الْعِبَادَةَ لِلّٰهِ
وَحْدَهٗ دُوْنَ مَا سِوَاهُ مِنْ سَائِرِ الْمَخْلُوْقِ وَالْاَدِلَّةُ عَلٰى ذٰلِكَ
كَثِيْرَةٌ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ ثُمَّ ذَكَرَهَا مُفَصَّلًا (من ۲۳)

(یو خط د بعض مسلمانانو نه د سعودی مفتی ته
راغلو په هغے کښې ئے دا سوال کړے و چه آیا دا جائز دی چه
یو سړے داسے اُووائی: اے اقطابو، اے اغواثو، اے سردارانو
اے اُووه اولیاؤ زما مدد اُوکړئ او اے رسول الله زما
فریادرسی اُوکړه۔ او دغه شانو ځوك چه دا وائی نو آیا د
هغوی پسے روستو مونځ کیږی او که نهٔ؟ نو هغوی داسے
جواب ورکړو چه الله تعالیٰ ټول مخلوقات ددے دپاره پیدا
کړیدے چه د خالص د الله تعالیٰ عبادت اُوکړی او صرف او

(c) ketabton.com: The Digital Library

صرف د هغه نه دعاء اُغواړی او هغه ته فریاد اُوکړی او ذبح و نذر او منښته صرف د هغه په نوم اُوکړی غرض هر قسم عبادت الله تعالیٰ دپاره خالص کړی او پدے کښں مخلوق د الله تعالیٰ سره شریك نکړی او الله تعالیٰ په همدے خبره رسولانو دنیا ته رالیږلی دی او هغوی ته ئے پدے باندے حکم فرمائیلے دے۔ او ددے مسئلے د بیان او د دعوت دپاره الله تعالیٰ آسمانی کتابونه نازل کړیدی چه په هغوی کښں لوئی کتاب قرآن کریم دے هغه د شرك کولو نه د الله تعالیٰ سره او عبادت د غیر الله نه خلق یرولی دی۔ او دا د ټولو مسائلو بنیادی مسئله ده او د دین اسلام بنیاد په همدے باندے دے او همدا مقصد د کلمے د توحید دے ځکه چه په کلمه کښں دوه جزئین دی یو جزء د غیر الله نه د عبادت نفی کوی او بل جزء کښں د الله تعالیٰ دپاره عبادت ثابتوی او پدے باندے د قرآن او حدیث نه بیشماره دلائل دی چه هغه ئے ذکر کړیدی۔ آه)

ددے **فتوے** حاصل دا دے چه عبادت د الله پاك پورے خاص دے هرقسم مخلوق چه وی هغوی ته غائبانه چغه وهل شرك دے، شرك څه ښکریږے نۀ لری همدغه شے دے۔

عبد الرحمن بن حسن بن الشیخ محمد بن عبد الوهابؒ په خپل کتاب «بیان المحجة فی الرد علی اللجة» کښں فرمائی :

قَالَ شَيْخُ الْاِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ فِي الرَّدِّ عَلَى الْبِكْرِيِّ نَحْنُ نُطَالِبُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَّأْتُوْا بِالْاَدِلَّةِ عَلٰى اَنْ شَرَعَ لِخَلْقِهٖ اَنْ يَسْأَلُوْا مَيِّتاً اَوْ غَائِباً وَاَنْ يَّسْتَغِيْثُوْا بِهٖ سَوَاءً كَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ قَبْرِهٖ اَوْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَ قَبْرِهٖ بَلْ نَقُوْلُ سُؤَالُ الْمَيِّتِ وَالْغَائِبِ نَبِيًّا كَانَ اَوْ غَيْرَ نَبِيٍّ مِنَ الْمُحَرَّمَاتِ الْمُنْكَرَةِ بِاتِّفَاقِ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ لَمْ يَأْمُرُ اللّٰهُ بِهٖ وَلَا رَسُوْلُهٗ وَلَا فَعَلَهٗ اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِيْنَ لَهُمْ بِاِحْسَانٍ وَلَا اسْتَحَبَّهٗ اَحَدٌ مِنْ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ فَاِنَّ اَحَداً مِنْهُمْ مَا كَانَ يَقُوْلُ اِذَا اَنْزَلَهٗ بِهِمْ شِدَّةٌ اَوْ عَرَفَتْ لَهُمْ حَاجَةٌ لِمَيِّتٍ يَاسَيِّدِيْ فُلَانٌ اَنَا فِيْ حَسْبِكَ اَوِ اقْضِ حَاجَتِيْ كَمَا يَقُوْلُ بَعْضُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ لِمَنْ يَدْعُوْنَهُمْ مِنَ الْمَوْتٰى وَالْغَائِبِيْنَ وَلَا اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ اسْتَغَاثَ بِالنَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَوْتِهٖ وَلَا بِغَيْرِهٖ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ الخ.

ددے عبارت حاصل دا دے چه ټول امت مسلمه پدے اتفاق دے چه غائب ته یا مړی ته آواز کول نبی وی او که غیر نبی وی حرام او ناروا دی او یو مسلمان دا قسم عمل نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے کړے په صحابه کرامو او تابعين عظامو کښې نو اُوس څوك چه د هغوی نه روستو يو عمل ايجاد کوی نو دا د رسول الله ﷺ نه ځان ښۀ ګڼړی او د صحابه کرامو او تابعينو نه ځان اُوچت ګڼړی۔ والله المستعان۔

دا يو څو دلائل ما په جلتئ سره د علماؤ د کتابونو نه رانقل کړی وو، دے باره کښې ډير دلائل دی چه هغۀ لوئی لوئی علماؤ ته معلوم دی او د هغوی کتابونه ترے ډك دی، خصوصاً د احاديثو کتابونه نو هغے ته رجوع پکار ده۔ دا رساله خو صرف د طالبِ انصاف دپاره اُوليکلے شوه او د هغۀ جاهلانو د مقابلے دپاره چه هغوی عوام الناس ګمراه کوی نو دا رساله هر مُلا او امی ته په آسانئ سره فائده ور کوی۔

اَسْئَلُ اللّٰه سُبْحَانَهٗ اَنْ يَّتَقَبَّلَهَا مِنِّىْ وَيَنْفَعَ بِهَا الْمُسْلِمِيْنَ آمِيْن۔

د مبتدعينو د شبهاتو جوابات

اوله شبهه : چه حديث ضرير البصر کښې د« يامحمد» لفظ راغلے دے نو هغۀ دوی دليل ګرځولے دے او هغۀ حديث په ترمذی، ابن ماجه او المستدرك وغيره کښې راغلے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دے حديث کښې د علماؤ دوه قوله دی۔ اول د علامه سهوانیؒ دے چه هغۀ په صيانة الانسان ص (۱۲۵) کښې فرمائی : دا حديث ضعيف دے ځکه ددے په سند کښې (ماهان بن عيسٰی) سیء الحفظ دے (وَثَّقَهٗ جَمَاعَةٌ وَضَعَّفَهٗ آخَرُوْنَ بِسُوْءِ حِفْظِهٖ وَكَثْرَةِ اَوْهَامِهٖ)

دارنګه ابوجعفر المدنی الانصاری المؤذن پکښې مجهول راوی دے، (وَقَالَ عَلِيٌّ : اِنَّهٗ لَايُعْرَفُ رِوَايَةُ شُعْبَةَ عَنْ اَبِىْ جَعْفَرٍ الْمَدَنِيِّ هٰذَا وَلَا رِوَايَةَ لِاَبِىْ جَعْفَرٍ هٰذَا عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ) ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- دویم قول : شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ په فتاویٰ (۱/۱۶۷) او شیخ محدث البانیؒ په صحیح ابن ماجه، صحیح الجامع الصغیر، مشکوة المصابیح کښې فرمائي :

دا حدیث صحیح دے لیکن ددے نه په مخلوق باندے استغاثه کولو استدلال خطاء دے ځکه پدے کښې خو د ژوندی سړی په دعاء وسیله شوے ده لکه په هغے کښې داسے الفاظ دی :

(اُدْعُ اللّٰهَ اَنْ یُّعَافِیَنِیْ).

(اے د الله نبی ! د الله نه اُوغواړه چه ما روغ کړی)

(کذا فی اوضح الاشارة فی الرد علی من اجاز الممنوع من الزیارة ص (۲۸۱) -

او کلمه د «یامحمد» نه خو قرآن کریم منع کړیده نو د هغے جائز کول پدے حدیث چه ډیر احتمالات لری د قرآن خلاف دے۔

بله وجه دا ده چه دا آواز مخامخ کړے شوے دے نو پدے باندے استدلال کول چه نداء غائب ته جائز ده – دا غلطه خبره ده، کما فعل البلخی۔

علامه عبد السلام خضر الشقیریؒ په السنن

والمبتدعات (۲۶۰) کښې لیکی :

وَحَدِیْثُ الْاَعْمٰی اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ وَاَتَوَسَّلُ اِلَیْكَ بِنَبِیِّكَ اَلْحَدِیْثُ صَحِیْحٌ غَرِیْبٌ وَهُوَ تَوَسُّلٌ بِدُعَاءِ النَّبِیِّ ﷺ فَقَدِ اسْتَجَابَ اللّٰهُ دُعَاءَهٗ فَرَدَّ بَصَرَ الضَّرِیْرِ فَهُوَ مُعْجِزَةٌ لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ عَظِیْمَةٌ)۔

یعنی دے حدیث کښې د رسول الله ﷺ معجزه ذکر ده او آوازونه غیر الله ته پکښې نشته)۔

او دارنګه په البراهین القاطعة کښې خلیل احمدؒ لیکلی دی:

اقول: اس قصہ میں تو خود فخر عالم زندہ اس عالم میں تھے اور آپ ﷺ کے ہی حکم سے یہ عمل ہوا تھا آپ ﷺ کی خدمت میں ہی حاضر تھے الخ ص (۲۲۲)

د عبارت حاصل دا دے چه پدے کښې غائب ته آواز نۀ شته بلکه رسول الله ﷺ مخامخ وو۔ او د هغه په حکم سره دا عمل شوے وو۔ اُوګوره التوسل للمحدث الالبانی۔

او هرچه «یامحمد» دے نو د هغے د وئیلو نه خو مخامخ او غائبانه قرآن کریم کښې منع شوے ده۔ نو دے حدیث کښې هیڅ دلیل نشته په جواز باندے۔

او دا حدیث شیخ محمد طاهرؒ په «البصائر» کښې په

پوره تفصیل سره ضعیف کړيدے هلته ئے اُوګوره

(۱۳۵- ۱۴۰)

ooooooo

دويمه شبهه :

د دوی دا ده چه يو سړے به عثمان ؓ خوا ته د يو حاجت دپاره راتلو خو هغۀ به نۀ پوره کيدو نو عثمان بن حنيف ؓ ورته دغه دعاء د ضرير البصر اُوخودله نو حاجت ئے پوره شو نو دے نه صراحةً معلومه شوه چه غائب ته آواز جائز دے او دا حديث طبرانی فی الصغير، جامع الصغير، الترغيب والترهيب، مجمع الزوائد ، انجاح الحاجة شرح ابن ماجه (۱۰۰) کښې هم راوړے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دا روايت سنداً ضعيف دے، پدے روايت کښې يو راوی دے «روح بن صداح» او هغۀ ضعيف دے۔

(قَالَ ابْنُ عَدِيّ ضَعِيفٌ عِنْدَ الْجُمْهُوْرِ، وَقَالَ ابْنُ يُوْنُس يَرْوِيْ اَحَادِيْثَ مُنْكَرَةً . كَمَا فی التوصل ص (۲۳۷)

۲- دارنګه دا روايت د الفاظ او متن په اعتبار هم خطاء دے ځکه عثمان ؓ ولے ددے سړی حاجت نۀ پوره کولو آيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغۀ ظالم وو (کلا وحاشا) او دارنګه عثمان بن حنيف آيا په توسل بالذوات قائل وو ؟ هيڅ کله داسے نۀ ده۔

(انظر التوصل الی حقيقة التوسل ص (۲۳۴ و ۲۳۵)

دارنګه شيخ الاسلام ابن تيميهؒ په خپله فتاوی کښې فرمائی: دا حديث ضعيف دے (۲۶۶/۲۷۵/۱)

په اوضح الاشارة کښې ليکی :

(اِنَّ هٰذَا الْحَدِيْثَ مَعْلُوْلٌ بِعِدَّةِ عِلَلٍ كَمَا ضَعَّفَهَا صَاحِبُ صِيَانَةِ الْاِنْسَانِ وَشَيْخُ الْاِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ وَذَكَرَ الْعِلَلَ مُفَصَّلَةً (۲۸۶/۲۸۵)

تولو علماؤ دا حديث ضعيف ګرځولے دے۔

دريمه شبهه :

دا ده چه عبد الله بن عمر ؓ «يارسول الله» «وامحمداه» وئيلے دے کله چه د هغۀ خپه بوډۍ (ميږی) شوے وه لکه الادب المفرد د بخاریؒ (۲۵۰) کښې راغی او ابن سنیؒ او نوویؒ په کتاب الاذکار (۲۷۱) کښې راوړے دے۔

ددے شبهے جوابونه دا دی : چه دا حديث په الادب المفرد کښې پدے الفاظو نقل دے :

(حَدَّثَنَا اَبُوْنُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ اَبِیْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : خَدَرَتْ رِجْلُ ابْنُ عُمَرَ فَقَالَ لَهٗ رَجُلٌ
كُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ : مُحَمَّدٌ)۔

د ابن عمر ؓ خپه بوډۍ (میږی) شوه نو چا ورته وئیل : چه خپل محبوب رایاد کړه یعنی د خپل محبوب وم واخله نو دا تجربه ده چه د محبوب د نوم د یادولو په ـه خپه صحیح کیږی نو هغهٔ د محمد ﷺ نوم خستو نو دے روایت کښ آواز په «یامحمد» سره نشته نهٔ مدد غوختل د غیر الله نه شته او نهٔ پکښ نداء غائب ه شته او دا قسم روایت پدے الفاظو امام نوویؒ په کتاب ذکار (۲۷۱) کښ راوړیدے :

(عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ : خَدَرَتْ رِجْلُ رَجُلٍ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ
نُ عَبَّاسٍ : اُذْكُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ فَذَهَبَ
خَدَرُهٗ)

(د ابن عباس ؓ په مجلس کښ د یو سړی خپه بوډۍ وه نو ابن عباس ؓ ورته اُوفرمایل ، تاته چه څوك حبوب وی هغهٔ رایاد کړه، هغهٔ محمد ﷺ رایاد کړو نو صحیح شو)

نو پدے روایت کښ هم «یامحمد» نشته او نهٔ نداء غائب

ته شته او نهٔ ابن عباس ؓ دا وئیلی دی :

(اِسْتَغِثْ بِاَحَبِّ النَّاسِ)

(مدد اوغواړهٔ یا آواز اوکړه خپل محبوب ته) ځکه صحابه کرام د شرك دشمنان وو او د شرك دُعاة (داعیان) نهٔ وو لکه دا اُوسنی اهل بدعت چه گمراهی ته دعوت ورکوی۔

لیکن د دوی شبهه په بل روایت د هیثم بن حنش عن ابن عمر کښ ده چه په هغے کښ دا لفظ دے (یامحمد) او هغهٔ په الادب المفرد کښ نشته صرف کتاب الاذکار د نوویؒ کښ دے چه منقول دے د ابن السنی ص (۶۰) نه۔

د هغے جوابونه ډیر دی یو دا چه دا نداء شوقیه ده او نداء شوقیه په نزد د بعض علماؤ جائز ده۔

کما فی البراهین القاطعة (۲۲۰)

دویم جواب دا دے چه دوه روایته د ابن عمر د کلمے د (یا) نه خالی دی او یو روایت کښ (یا) حرف راغلے دے او هغهٔ روایت ضعیف دے سند ئے دا دے :

(حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْبَرْدَعِيِّ حَدَّثَنَا
حَاجِبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ ثَنَا اِسْرَائِيلُ عَنْ اَبِيْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـحاق عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ حَنَشٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ حديث) پدے سند کښې هيثم بن حنش مجهول راوی غلی دے۔

دويم محمد بن مصعب دے (قَالَ الْحَافِظُ فِی التَّقْرِيْبِ ـدُوْقٌ كَثِيْرُ الْغَلَطِ وَفِیْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ عَنِ ابْنِ مَعِيْنٍ لَيْسَ ـیْءٍ وَقَالَ الْبُخَارِیُّ كَانَ ابْنُ مَعِيْنٍ سَيِّءُ الرَّأْیِ فِيْهِ وَقَالَ نَّسَائِیُّ ضَعِيْفٌ وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ سَاءَ حِفْظُهٗ فَقَالَ يُقَلِّبُ سَانِيْدَ وَيَرْفَعُ الْمَرَاسِيْلَ لَايَجُوْزُ الْاِحْتِجَاجُ بِهٖ).

او دارنګه په دے روايت کښې حاجب بن سليمان دے۔

(قَالَ الْحَافِظُ فِیْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ قَالَ مَسْلَمَةُ بْنُ قَاسِمٍ ـادِيْثُهٗ مُنْكَرَةٌ وَفِیْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ صَدُوْقٌ يَهِمُ مِنَ الْعَاشِرَةِ)

دويم سند ابن سنیؒ ددے روايت داسے راوړے دے :

(اَخْبَرَنِیْ اَحْمَدُ بْنُ حَسَّانَ الصُّوْفِیُّ حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ جَعْدٍ ثَنَا ـهَيْرٌ عَنْ اَبِیْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ الخ وَفِیْ هٰذَا ـسَّنَدِ اَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوْفِیُّ وَهُوَ وَاِنْ كَانَ ثِقَةً لٰكِنْ ـوَ صَاحِبُ الْحَدِيْثِ الْمُنْكَرِ الَّذِیْ يَرْوِيْهِ اَنَّ النَّبِیَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ـلَّذِیْ حَمْلًا لِاَبِیْ جَهْلٍ كَذَا فِیْ لِسَانِ الْمِيْزَانِ (۱۵۲/۱) ـهی، البصائر من (۸۴/الی ۱۸۹) ۔

نو ثابته شوه چه د دوی استدلال په ضعيف يا موضوع يا په تاويلی ماويلی باندے وی، نص د قرآن او سنت نه نشی پيش کولے۔ والحمد لله۔

غلورمه شبهه :

نداء د خالد بن الوليد :

لکه البدايه والنهايه کښې راځی (۳۲۴/۶)

(وَنَادٰی خَالِدٌ شِعَارَ الْمُسْلِمِيْنَ وَكَانَ شِعَارُهُمْ يَوْمَئِذٍ يَا مُحَمَّدَاهُ) ۔

دا د مسلمانانو شعار وو يعنی د شپے نوم ئے دا ايخودے وو۔

اول جواب : دا دے چه دا قصه سند نۀ لری، په بے سنده قصو عقيده ثابتول د مسلمان، خصوصاً د عالم کار نۀ دے۔

دويم دا چه پدے روايت کښې نداء نشته بلکه دا نوم دے د شپے پدے کښې استغاثه مطلوب نۀ ده ځکه که استغاثه او فرياد مقصود وے نو داسے به ئے وئيلی وے يا محمد انصرنا) ليکن صحابه کرام والحمد لله پاك وو د شرك د شائبے نه او د هر قسم کلماتِ مو همه بالشرك نه نو ددے نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستدلال کول د جهلاؤ او د اهل الزیغ طریقه ده همیشه پاره مشرکین او مبتدعین او دهریه د داسے قسم جملاتو یے سنده قصونه استدلال کوی او د هغه کتابونو رسالونه استفاده کوی چه یا مشرك لیکلی وی یا بے سنده کتاب وی، همیشه له دوی نه دلیل د قرآن او د سنت صحیحه غواړه نو دوی به حیران وی او هیڅ جواب به نهٔ ی درکولے (الحمد لله) چه د داسے قسم مشرکانو په مقابله کښ الله پاك حق والا پیدا کړل (لِکُلِّ فِرْعَوْنَ مُوْسٰی) ما چه رساله لیکله نو ما ته ددے مشرکینو ډیرے درسی رسالے لاؤ شوے چه هغے کښ ئے خالص د شرك ثابتولو کوشش ړے وو نو د نهایت غصے په وجه ما دا یو څو کلمات اجمع کړل چه د مشرکینو زړه پرے اُوسوزی۔

اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ۔

پنځمه شبهه :

دا ده چه حدیث د بلال بن الحارث کښ راځی :

(عَنْ مَالِكِ الدَّارِ قَالَ اَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِیْ زَمَنِ عُمَرَ بْنِ خَطَّابِ فَجَاءَ بِلَالُ بْنُ الْحَارِثِ اِلٰی قَبْرِ النَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ قَالَ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ اِسْتَسْقِ لِاُمَّتِكَ فَاِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوْا الحدیث)

رَوَاهُ الْبَیْهَقِیُّ فِیْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَالْبُخَارِیُّ فِی التَّارِیْخِ الْکَبِیْرِ (٣٠٤) وفتح الباری (٤١٣) وابن الاثیر فی الکامل (٥٥٦/٢) والاصابة فی (١٦٤/٦) الخ)

(بلال بن الحارث ؓ راغے قبر د رسول الله ﷺ ته ئے آواز اوکړو یارسول الله ! باران اُوغواړه خپل امت لره نو دے روایت نه معلومیږی چه یارسول الله وئیل جائز دی)۔

ددے جوابونه واوره :

اول دا چه آیا استسقاء به رسول الله ﷺ د مړو نه کوله او کهٔ نهٔ مونږ به ئے کاوه، هیچرے د مړو نه استسقاء شریعت جائز نهٔ گنړی۔

★ دویم دا چه ددے حدیث کښ واقعه د خوب راځی او خوب لره په شریعت کښ څهٔ حیثیت نشته۔

★ دریم دا چه دهٔ چه رسول الله ﷺ ته آواز اُوکړو آیا هغهٔ ورلره استسقاء اُوکړه؟ نهٔ ئے ده کړے۔

دارنګه ددے حدیث کښ نور ډیر علل دی چه هغهٔ کتاب التوصل الی معرفة التوسل المشروع والممنوع (٢٤٨)ذکر کړی دی۔ هرچه سند ددے روایت دے نو فتح الباری کښ داسے الفاظ راځی (جاء رجل) یو سړے راغے چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغهٔ پته نهٔ لږی چه څوك دے روايت د مجهول لره اعتبار
هٔ شته دارنګه د هغهٔ عمل حجت بالکل نهٔ شی کیدے۔

دويم دا چه کهٔ دا سړے بلال بن الحارث شی نو د هغه په
سند کښې سيف بن عمر الضبی الاسدی دے :

(وَيُقَالُ التَّمِيْمِيُّ وَيُقَالُ السَّعْدِيُّ الْكُوْفِيُّ وَقَدْ ذُكِرَ هٰذَا
لرَّجُلُ فِيْ مُصَنَّفِ الْفُتُوْحِ وَالرِّدَّةِ مِنَ الْمَجْهُوْلِيْنَ وَقَالَ عَبَّاسُ
ـنُ يَحْيٰى ضَعِيْفٌ، وَقَالَ اَبُوْدَاوُدَ : لَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ
مَتْرُوْكٌ، وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ مُتَّهَمٌ بِالزَّنْدَقَةِ.)

او سيف بن عمر الضبی ډير ضعيف بلکه زنديق راوی
دے او مجهول هم دے په نزد بعضِ علماؤ نو دا قسم روايت
لره هيڅ اعتبار نهٔ شته چه د عقيدے يوه مسئله دِے په
داسے غلط او ضعيف يا موضوع روايت باندے ثابته شی
(التوصل ٢٥٢)

او تاريخ کبير د بخاریؒ کښې دا روايت داسے راغلے :

(قَالَ عُمَرُ : يَارَبِّ لَا آلُوْ اِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ۔ قَالَهٗ فِيْ قَحْطٍ)

(اے الله ! زهٔ د قوم ډير رعايت کوم او کوتاهی نه کوم مګر
کوم شی چه زما د وسع نه کيږی نو ته ما په هغے مهٔ
رانيسه۔ د قحط په وخت کښې دا خبره کړے وه[۱])

نو دا مبتدعين تاريخ کبير د بخاری هم پيش کوی او
حال دا دے چه په هغے کښې د دوی څهٔ شبهه نشته۔

انظر البصائر للشيخ محمد طاهر (١٢٩/١٢٨) مفصلاً
ميزان الاعتدال۔

شپږمه شبهه :

دا ده چه يو روايت کښې «يَا عِبَادَ اللهِ اَعِيْنُوْنِيْ» راغلی
دی۔ مطلب دا چه کوم شخص نه په صحراء کښې سورلئ
ورکه شی يا ترے لار خطاء شی نو داسے دِے اُووائی چه اے
عباد الله ما سره مدد اُوکړئ نو دده سره به مدد اُوشی نو دے
روايت کښې غائب ته آواز شوے دے او دا روايت نوویؒ په
کتاب الاذکار (٢٠١) کښې راوړے دے۔ مفصلاً۔

ددے شبهے جوابونه دا دی :

(قَالَ فِيْ مَجْمَعِ الزَّوَائِدِ (١٣٢/١٠) فِيْ هٰذَا الْبَابِ ثَلَاثُ
اَحَادِيْثَ اثْنَانِ ضَعِيْفَانِ اَلْاَوَّلُ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ عَنِ النَّبِيِّ
ﷺ قَالَ اِذَا اَضَلَّ اَحَدُكُمْ الحديث رواه الطَّبَرَانِيُّ وَرِجَالُهٗ قَدْ
وُثِّقُوْا عَلٰى ضُعْفٍ فِيْ بَعْضِهِمْ اِلَّا اَنَّ يَزِيْدَ بْنَ عَلِيٍّ لَمْ يُدْرِكْ
عُتْبَةَ) ۔

دا روايت د دوه وجو نه ضعيف دے يو په دے روايت کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ضعیف راویان دی۔ دویم دا چه حدیث منقطع دے۔

۲- دویم حدیث : عَنْ اَبِیْ مَسْعُوْدٍ عَنِ النَّبِیِّ ﷺ اِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّةُ الحدیث) رَوَاهُ اَبُوْیَعْلٰی وَالطَّبَرَانِیُّ وَفِیْهِ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ وَهُوَ ضَعِیْفٌ) (دا حدیث هم ضعیف دے، انظر هذا التفصیل فی التبیان (۱۴۶)

وَقَالَ الذَّهَبِیُّ قَالَ ابْنُ عَدِیٍّ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ مُنْکَرُ الْحَدِیْثِ وَزَادَ ابْنُ حَجَرٍ فِی اللِّسَانِ مَجْهُوْلٌ)۔

او دریم حدیث کښ دا قسم الفاظ نشته بلکه په هغے کښ ذکر د ملائکو شوے دے، د غائب یا د مړی کوم ذکر په کښ نشته۔ نو د داسے قسم ضعیف روایاتو نه شرك ثابتول او یا په هغے استدلال کول د جاهلانو کار دے۔ دا تفصیل په البصائر کښ هم اُوګوره (۱۹۰/۱۹۲)۔

دارنګه رشید احمد ګنګوهی فرمائی : دے کښ نداء مړو ته نشته بلکه غائب او مړو ته آواز کول شرك دے اُوګوره (۱/۸۹/۸۸/۹۰) دارنګه اُوګوره ضعیف الجامع الصغیر للمحدث الالبانی ص (۳۸۳) رقم الحدیث (۴۴۰) وسلسلة الاحادیث الضعیفة والموضوعة (۶۵۵/۶۵۶) تفصیلاً مع الرد علی هؤلاء المشرکین باتم تفصیل واوضح

بیان فانظر ذلك فانه هام جداً جزی الله الشیخ الالبانی عنا وعن الاسلام !۔

OOOOOOO

اوومه شبهه :

دا ده چه کعب بن حمزه په اشعارو کښ «یا محمد» وئیلے دے (یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

انتهیٰ کذا فی فتوح الشام (۱۹۶) للواقدی.

دارنګه په بهنسا جنګ کښ د مسلمانانو دا شعارو و (یَامُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ) (یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

فتوح الشام (۱/۲۱۸) للواقدی۔

ددے شبهے **جواب** دا دے چه واقدی مؤرخ دے چه علماؤ د هغه په باره کښ داسے وئیلی دی :

(قَالَ اَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ هُوَ کَذَّابٌ یَقْلِبُ الْاَحَادِیْثَ وَقَالَ ابْنُ مَعِیْنٍ لَیْسَ بِثِقَةٍ وَقَالَ مَرَّةً لَا یُکْتَبُ حَدِیْثُهٗ وَقَالَ الْبُخَارِیُّ وَاَبُوْحَاتِمٍ مَتْرُوْكٌ، وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ وَالنَّسَائِیُّ : یَضَعُ الْحَدِیْثَ وَقَالَ الدَّارَقُطْنِیُّ فِیْهِ ضُعْفٌ وَقَالَ ابْنُ عَدِیٍّ اَحَادِیْثُهٗ غَیْرُ مَحْفُوْظَةٍ وَالْبَلَاءُ مِنْهُ وَقَالَ ابْنُ الْمَدِیْنِیِّ یَضَعُ الْحَدِیْثَ وَقَالَ اِسْحَاقُ بْنُ الطَّبَّاعِ : رَاَیْتُ الْوَاقِدِیَّ فِیْ طَرِیْقِ مَکَّةَ یُسِیْءُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صَلَاةَ وَقَالَ ابْنُ رَاهُوِيَهْ هُوَ عِنْدِيْ مِمَّنْ يَضَعُ الْحَدِيْثَ ثُمَّ قَالَ
ذَّهَبِيُّ فِي الْمِيْزَانِ بَعْدَ مَا ذَكَرَ الْاَقْوَالَ فِيْهِ وَاسْتَقَرَّ الْإِجْمَاعُ
لٰى وَهْنِ الْوَاقِدِيِّ۔ میزان الاعتدال (٦٦٢/٤) الی (٦٦٦)
ـالَ ابْنُ حَجَرٍ فِيْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ : اَلْوَاقِدِيُّ مَتْرُوْكٌ مَعَ سَعَةِ
ـمِهٖ (٣١٢/١)

ددے عبارت حاصل دا دے چه د مذکوره روایاتو نقل ونکی کذاب دروغجن سړے دے۔

دویم جواب دا دے چه حجت صرف په کلام د الله او په ـادیثو د رسول الله ﷺ کښې دے په بل کس کښې هیڅ ـجت نشته۔ دریم دا چه دے روایاتو کښې د الله نه مدد ـوختل دی، د رسول الله ﷺ نه پکښې مدد غوختل ـته نو د جاهلانو استدلال پرے صحیح نهٔ دے۔

اتمه شبهه:

اشعار د نابغة الجعدی :

دارنګه اشعار د صفیة رضی الله عنها۔ دارنګه اشعار د ـنب بنت علیؓ دوی پیش کوی چه په بعضو کښې لفظ د رسول الله وغیره راغلے دے۔

ددے شبهے جوابونه، اول دا چه اشعارو لره دین کښې څه

اعتبار نشته اول به دلیل د قرآن او سنت صحیحه نه راوړے بیا به تائید کښې اقوال پیش کړے او چه تهٔ صرف اقوال د علماؤ دلیل ګرځوے نو دا څهٔ دلیل نشی کیدے۔

دویم دا چه د نابغه په اشعارو کښې دا الفاظ دی

وَيَا قَبْرَ النَّبِيِّ وَصَاحِبَيْهِ	اَلَا يَا غَوْثَنَا لَوْ تَسْمَعُوْنَا

پدے بیت کښې د قبر نوم اخستل شوے دے او په آخر کښې دا لفظ دے (لو تسمعونا) کچرته تاسو اوریدل کولے شئ اے قبر د رسول الله او اے قبر د ابوبکر او عمر، نو پدے روایت کښې رد دے پدے چه غائب او مړی ته آواز کول بے فائدے دی۔

بله دا چه ددے روایت سند په الاستیعاب د ابن عبد البرّ (٥٨٦/٣) په حاشیه د الاصابة) کښې نهٔ دے ذکر کړے نو په بے سنده قصه دین ثابتول د اهل زیغو کار دے، قرآن او سنت زمونږ او ستاسو د عقیدے دپاره کافی دی، دے باب کښې قصو ته حاجت نشته۔

او په مرثیه د صفیه رضی الله عنها کښې په اشعارو کښې داسے الفاظ نقل دی :

أَلَا يَارَسُولَ اللّٰهِ كُنْتَ رَجَاءَنَا	وَكُنْتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِيًا

دا حدیث اولاً ضعیف دے، منقطع دے په مینځ د عروة ـن الزبیر او د صفیه کښې ځکه عروه په سنه (۲۹) کښې یدا شوے دے او صفیه رضی الله عنها د عروه نه نهه کاله مخکښې وفات شوے ده، کما فی التوصل (۳۲۴/۳۳۲)

دویم دا چه دا روایت مجمع الزوائد (۹/۳۹) کښې راوړے ے او هغه د مرثیے (ستاینے) روایت دے پدے کښې نداء ـرض نهٔ وی بلکه صرف توَجّع او تَحَزُّن (غم او خفګان ـکاره کول) غرض وی،لکه علماء پدے خبره پو هیږی۔

نو پدے استدلال کول هم غلط دی، او هرچه آواز او ـعار د زینب بنت علیؓ دی نو هغه دا دے :

(یَا مُحَمَّدَاهُ، یَا مُحَمَّدَاهُ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْكَ وَمَلَكُ السَّمَاءِ الخ

ـدایة والنهایة (۸/۱۹۳)

د هغے جواب دا دے چه زینب یوه زنانه ده د هغے قول په ـت باندے څهٔ دلیل نهٔ شی کیدے، بلکه قرآن او حدیث ـیول پکار دی، نو اے مسلمانانو د هر رطب او یابس ـمده او اُوچ) پسے خپل دین مهٔ تابع کوئ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم دا چه سند ددے روایت راوړل پکار دی او هغه کوم دے ؟ ځکه چه دین کښې بے سنده خبرو له اعتبار نشته۔

دریم دا چه دا خو مرثیه ده چه د حسین رضی الله عنها په باره کښې وئیلے شوے ده او په مرثیه کښې خطاب کول مقصد نهٔ وی بلکه د ژوندو زړهٔ نرمول مقصد وی، لکه د ابن کثیرؒ په البدایة والنهایة (۸/۲۱۰) کښې دی۔

نو په اشعارو او غیر مسند اقوالو باندے خپل دین بربادول او خپله عقیده او د عوامو مسلمانانو عقیده ګنده کول نهٔ دی جائز، آیا تاسو دا نهٔ دی اوریدلی چه په باب د عقیده کښې یقینی دلائلو ته ضرورت دے، او په ظنیاتو او ضعیف روایاتو عقیده نهٔ ثابتیږی۔

بلکه صحیح قول دا دے چه په ضعیف السند حدیث مرفوع باندے یو عمل نهٔ شی مشروع کیدے نو پاتے لا مقطوع او ضعیف او یا شعر او بیت او مرثیه باندے خپل دین ثابتول د جُهلاؤ کار دے، هر مسلمان له پکار دی چه د خپل ایمان حفاظت اُوکړی او د مشرکانو او مبتدعینو په غلطو روایاتو او مزخرفو خبرو دوکه نهٔ شی، ځکه د هرے خبرے تپوس به الله پاك زمونږ او تاسو نه کوی، خصوصاً د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان تپوس خو ډیر ضروری دے لکه څرنګ چه ایمان راوړل فرض دی۔

دارنګه د ایمان د جوړیدو او خرابیدو علم هم فرض دے، نو مسلمان بحیثیت مسلمان ډِے د کلمات شرکیه او بدعیه نه ځان اُوساتی، دا وجه ده چه رسول الله ﷺ مونږ ددے الفاظو نه منع کړی یو، چه یو انسان اُووائی : (ما شاء الله وشئت) یعنی کله چه د الله خوښه شی او ستا خوښه شی دارنګه (اَنَا فِیْ حَسْبِكَ) (زه تا لره کافی یم) وَمَالِیَ اِلَّا اَنْتَ) (زما نور څوك نشته صرف ته ئے) (وَخَبُثَتُ نَفْسِیْ) (زما نفس خبیث شو) (وَیَا خَیْبَةَ الدَّهْرِ وَرَاعِنَا) (اے نا امیدی د زمانے او راعنا لفظ) ددے الفاظو د وئیلو نه مونږ منع شوی یو، دارنګه د ټولو موهم الفاظو نه منع راغلے ده کما فی رد المحتار والقرطبی (٥٧/٢) والجواب الکافی لابن القیم (١٢٥)

و سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك واتوب اليك وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً۔

خاتمه

ددے رسالے حاصل دا دے چه دے مذکوره الفاظِ شرکیه او بدعیه نه ځان ساتل فرض دی او کوم الفاظ چه مُوهِمُ د شرك وی اګرکه ستا عقیده د شرك نه ده خو بیا هم ځان ساتل ترے پکار دی، بعض د هغه الفاظِ موهمه ؤ نه « یارسول الله» وئیل دی که دا چغه د استغاثے دپاره وی نو بیا شرك دے، او دارنګه کۀ غائبانه وی، او که د رسول الله ﷺ په ژوند کښې مخامخ شوی وی نو بعینهٖ ادب او احترام دے، او پس د مرګ نه د قبر په خوا کښې بهترین درود چه متفق علیه روایاتو کښې نقل دے هغه: « اللهم صل على محمد وعلى آل محمد كما صليت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد، اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على ابراهيم وعلى آل ابراهيم انك حميد مجيد»۔ (جلاء الافهام)

دا درود وئیل پکار دی او ددے درود نه بل څۀ ته اعراض

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول نقصان دے، او کۀ «السلام علیك یارسول الله» اُووائی د قبر په خوا کښې نو دا د صحابو نه نقل شته لکه موطأ امام مالك کښې د ابن عمر ؓ روایت دے چه هغۀ به داسے سلام اچولو کله به چه د سفر نه راغے او د رسول الله ﷺ د قبر زیارت به ئے کولو، کما فی مجموعة الفتاوی)

او هر چه کلمه د «یامحمد» ده نو هغۀ په ټولو طریقو سره حرامه ده، کۀ غائبانه وی او که مخامخ وی او که د قبر په خوا کښې وی۔ څکه هغه شرك دے یا بے ادبی ده، دارنګه نداء غائب ته د مدد دپاره حرامه ده۔ او کۀ مدد دپاره نۀ وی نو موهِم د شرك ده او لغوه ده او ددے نه اجتناب (پرهیز) لازم دے او دا د دین ضروری مسئله ده په ضعیف او منکرت روایاتو نۀ ثابتیږی، او دارنګه په شروحو او حواشیو او په مجملاتو نۀ ثابتیږی، هرمسلمان له د حق اتباع پکار ده د ضد او تعصب نه به الله تعالیٰ ته توبه مونږ ټول اُویاسو۔

وَسُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَسْتَغْفِرُكَ وَاَتُوْبُ اِلَيْكَ۔

تمت یوم الاحد ۲۲/صفر المظفر سنه (۱۴۱۲هجری)

بعد صلوة العصر

فی جامعة تعلیم القرآن والسنة مسجد حمزة رضی الله عنه بیرون گنج گیټ بشاور باکستان

بیراع العبد الضعیف "ابومحمد امین الله" والحمد لله رب العالمین۔

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library